

ВІСНИК ЖЕСЕРД

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спілбенф - політичний місачник

ЗМІСТ

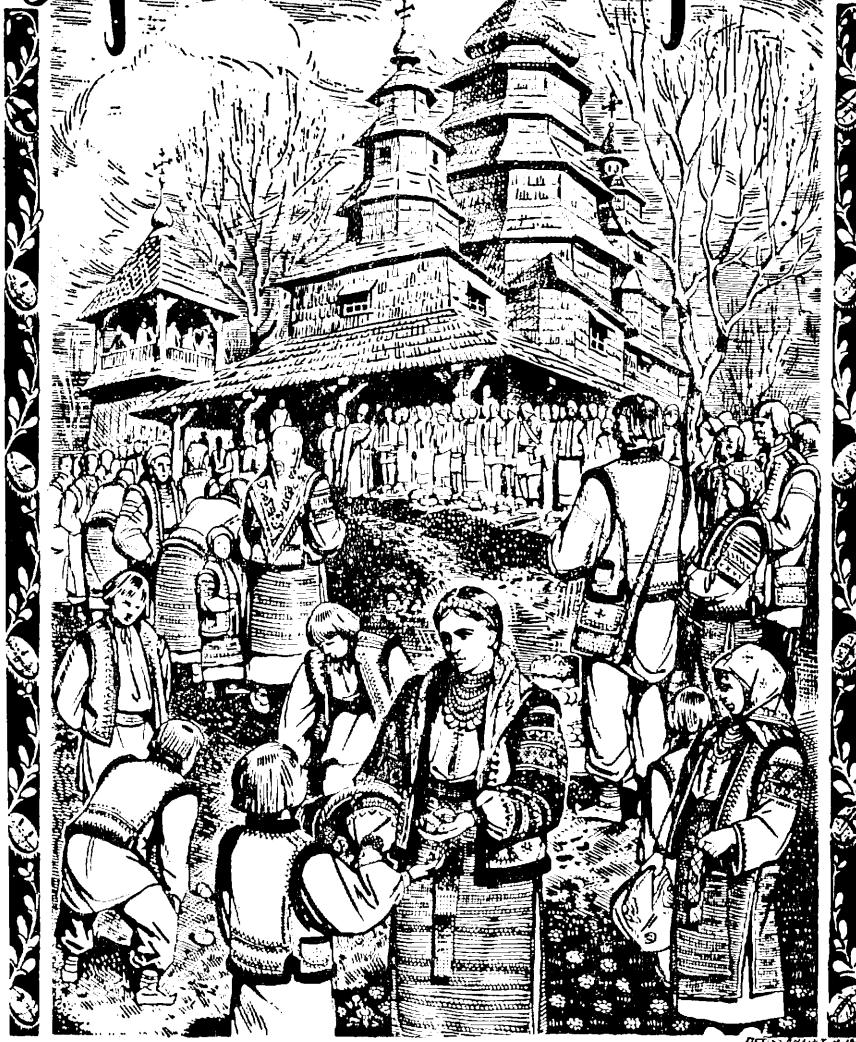
Т. Шевченко — Возстав от гроба . . .	1
Степан Галамай — Завваги про ідеологію	2
** — Конвенція Американських Приятелів АБН	4
Борис Гомзин — Думки на часі	5
Василь Косаренко-Косаревич — Боротьба чи братання із москалями?	6
В. Т-ий — Об'єднані Нації й поневолені народи	9
Мгр. А. В. Бедрій — Проблема націоналістичного студентства на чужині	12
С. Сокіл — Чи спутники підтверджують „науковість” діяльності матеріалізму?	15
М. Карай-Дубина — За фасадом окозамилення	16
М. Дагор — Наше мистецьке пожнів'я	21
Ікер. — В пошану орденоносцям	24
П. М. — Українська Повстанська Армія в оцінці ворога	25
І. М. — Річні Загальні Збори 8 Відділу ООЧСУ в Чікаго	28
Проф. д-р В. Орелецький — Еспанії про українців	29
** — З останньої хвилини	30
** — Посмертні згадки	31
** — Резолюції Укр. Акад. Козацтва „Запорожжя”	31
З листів до Редакції	32

ОРГАНІЗАЦІЯ

ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

Христос Воскрес!

Т. Шевченко

ВОЗСТАВ ОТ ГРОБА...

...Фарисеї

І вся мерзенна Іудея
Заворушилась, заревла,
Ненаге гадина в болоті
І Сина Божія во плоті
На тій Голгофі розп'яла
Межи злодіями. І спали.

Упившись кровію, кати,
Твоєю кровію, а Ти
Возстав от гроба! Слово встало,
І слово Правди понесли
По всій невольничій землі
Твої апостоли святій.

СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ВСІМ УКРАЇНСЬКІЙ СПЛІННОТІ З НАГОДИ
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ ЗАСИЛАЄ ВЕЛИКОДНІЙ ПРИВІТ

РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА”

Степан Галамай

ЗАВВАГИ ПРО ІДЕОЛОГІЮ

Хто студіював історію, соціологію або економію, той знає, що студії суспільних явищ є багато важчі від дослідів в області хемії, а то головно через те, що коли в хемії можна проводити експерименти, тобто контролювати поодинокі елементи, то в суспільних відношеннях поміж одиницями й групами людей таких експериментів не проводиться. З гіркою іронією можемо тут хіба назвати велітенський й жалюгідний, можливо катастрофічний експеримент над суспільністю, що його проводить від десятків років Кремль. Та цей експеримент коштував цілі річки людської й української крові.

Іншими словами, суспільне життя є динамічне, має в собі багато змінних, живих елементів і через те всяка наука, що аналізує це суспільне життя, зустрічає багато серйозних труднощів на своєму шляху. Через те також кожне намагання науково викласти ідеологію українського націоналізму зустрічає й буде зустрічати ряд труднощів.

Бо що ж іншого є український націоналізм як не справжній динамічний суспільно-політичний рух, що бореться за повноту всебічного вияву життя української нації? (Нам не йде покищо про дефініцію націоналізму, але хочеться вказати якнайзагальніше й найкоротше на підставову характеристичну ознаку українського націоналізму).

Український націоналізм мислиться нами широко. Це боротьба героїчного українського духа за соборну, монолітну психіку всього українського народу, за інший тип творчої, сильної, героїчної української людини, це боротьба за

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of the Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

інший зміст та інші форми організації суспільно-політичного й державного життя, це, нарешті, боротьба за ріст і всесторонній розвиток української нації. Отже згідно з авторитетними висловлюваннями поодиноких інтерпретаторів націоналістичного світогляду й ідеології (маємо на думці як окремих авторів, так і офіційні постанови конгресів та конференцій) український націоналізм, це духовно-світоглядовий та суспільно-політичний рух, що органічно виростає з духовно-суспільної природи української нації й відповідає її найістотнішим потребам та змагає революційно-творчим шляхом до всестороннього розвитку української нації в її власних державних формах. (Порівняй М. Орлик: Ідея й чин нації, *passim*).

Ще інакше можна сказати, що український націоналізм як суспільно-політичний рух, виростає із своєї ідеології, тобто системи вартоостей, що визначають ієрархізовану скалю підставових ідей з ділянок філософії, етики, християнської моралі, політики й стратегії революції, які в свою чергу випливають з духовності української нації та її правди, або, як сказав би д-р Донцов з „правди праділів великих”, і мають за свою мету збудувати українську самостійну державу, як найповнішу форму розросту всіх сил українського народу для вічного його творчого існування та для скріплення його вкладом ладу й миру в цілому світі..

Так отже націоналізм є цілісна система ідей, бо ж кажемо, що націоналізм має свою ідеологію, а чайже ідеологія то система ідей. Чрез те потрібно хоч у загальних зарисах подати думки про ідеї. Йде про суспільні ідеї. Для науки про суспільне життя „ідея” (як тямка) має інший сенс від того значення, яке вона має етимологічно. Суспільна ідея це не тільки думка. Це радше схоплення бажань, намагань, прағнень, одним словом, це поняття рушійного (динамічного) змісту. Ідея отже, це не тільки вислід самої логічної чинності розумування. Ще інакше, життя є щось більше, ніж самі правила логічного думання, інтелектуальної інтерпретації чогось, що наче стоїть поза інтелектом.

З історичної точки погляду, ідея, це первісне стихійне змагання, до якого долучилася свідома людська думка, вбираючи його в пишний одяг, надаючи тому змаганню чи прагненню цілеспрямованість та струнку пов'язаність або логічну організованість. Очевидно, думка сама не виперла стихійного, можна б сказати, ірраціональної волі, а радше вона об'єдналася з нею і впорядкувала ту, умовно назвавши, стихію. Так коли хотіти найзагальніше схопити історію розвитку суспільних ідей (а ідеологія то, власне, система суспільних ідей в найширшому розумінні), то цю історію ідей можна розуміти як постійне раціоналізування, яке триває ось тисячоліття, але кінця тій раціоналізації ідей далеко ще не видно. Так, як досі, то ідея, як побудник, як спонука до суспільної дії, отже руху груп, гуртів, класів і націй, є насамперед бажанням, тиском в означенному напрямі, а щойно в другій лінії є усвідомленим, раціоналізованим, логічно виведеним збірником постулатів, скерованих до означеної думкою цілі, мети.

До такого самого заключення можна дійти, коли розглядати „ідею” з емпіричної (практичної) точки погляду. Чиста думка сама в собі не в силі стати поштовхом, організатором суспільного руху. Як показує досвід із суспільними рухами інших народів, як показує досвід суспільних рухів в Україні, ідея, так сказати б, мусить набрати тіла, крові, вона мусить до деякої міри „араціоналізуватися”, щоб стати не тільки предметом розумового переконання, але також, і то в значній мірі, предметом почувань, віри, бездискусійним закликом,наказом. Вона мусить діяти не тільки на „логіку” одиниць і груп, але й на їхню „психологію”. Іншими словами — ідея ця мусить бути не тільки раціональною, але й емотивною.

Характеристична річ, що такі, здавалося б, противники всього, що проти „раціо”, ті, що хваляться, ніби вони мають науковий (отже раціонально видедукований) світогляд чи пак філософію діялектичного матеріалізму, на кожному кроці послуговуються власне ірраціональними, не розумово насправді доведеними, але емотивно, чуттєво оформленими енунціаціями, ірраціональними рішеннями, безапеляційними наказами. Це вже цілий парадокс, що така філософія чи ідеологія комунізму, яка ні-

бито виникла як заперечення елементів віри, являється власне своєрідною вірою, отже чимось позараціональним. Чому? Бо суспільна ідея, коли мас потягнути за собою маси, мусить бути хоч і раціонально оформленим викладом, але власне викладом підсвідомих, в своїй суті ірраціональних змагань, хотінь і бажань та емоцій. І рушійною силою є не той раціональний виклад, без якого теж не можна мати поважного суспільного руху, але самі ті підсвідомі, емотивні сили, змагання.

Вже це досі в цій статті написане можна прийняти як ілюстрацію до твердження про труднощі в дослідженні і в належному освітленні націоналістичного руху, як ідеології ї як суспільно-політичного руху, що поставив перед собою ї перед всією нацією великі завдання. Мінливу, живу природу суспільно-політичного руху, де мається справу з живими людьми, з їх резервуаром всяких ідей, емоцій, настроїв, усвідомлених і неусвідомлених прагнень, амбіцій, здібностей, талантів і т. д. — схопити ї викласти на зрозумілу мову понять, то не є легка справа.

Мабуть у тому ї лежить одна з поважніших причин недооцінки ідеології та ідеологічних міркувань на Заході. Поскільки дехто дискутує з таким твердженням, що його висловлено в попередньому числі „Вісника” (гляди статтю С. Г.: „Дорожім розвитком національної думки”), то варто бодай коротко спинитися на цьому. Ось, напр., не один із наших студентів читав „Introduction to Political Science” написану С. С. Rodee (McGraw-Hill, New York, 1927, стор. 528) таку недооцінку ідеології: „Одним із найбільше ефектових пропагандивих інструментів політики є національна ідеологія. Ідеологія включає широку різноманітність прийнятих символів, якими можна легко маніпулювати для оборони або атаки на політичні питання. В Америці демократію символізують „Stars and Stripes”, статуя свободи, американський орел, Uncle Sam, „In God we Trust”, due process of law . . . ”

Тут ясно, що автор недооцінює ідеологію. Він уважає її то інструментом пропаганди, то збіркою символів. Хіба це належне доцінювання ідеології? Ми розуміємо справу так: ідеологія є база, з якої виростає політика, а з політики витикає така чи така пропаганда. Пропаганда

може мінятися відповідно до обставин, відповідно до доцільності, відповідно до спроможностей й відповідно до контр-пропаганди противника. Зате ідеологія є тверда, фундаментальна база, що її міняти не можна. Автор шкільного підручника обернув порядок речей, а тому, що це шкільний підручник, отже широко читаний, звичайно не раз виправлюваний, коментований, то це дає мені підставу робити висновок, що на Заході, в Америці не дооцінюють ролю ідеології.

З другої сторони, це не цілком вірно, а навіть поверховно твердити, що ідеологія є збірка символів. Символ є зовнішній знак і він може бути прекрасний, але це тільки зовнішній, матеріальний знак. А ідеологія, це щось глибше за символ. Це наверстування в душі одиниці, це скерування його цілісного „я”, яке виросло в певному кліматі національної традиції, змагань нації здійсняться в повноті силової натури, словом — індивідуальне „я” є відбитка, а разом з тим творче звено культури нації. Це, безперечно, глибша справа, ніж символ. І ідеологія є науковою про ті глибші речі, а не про символи. Символи, пропори, гімни — все це потрібне, але воно похідне.

Не тільки про недооцінку, але й погорду для ідеології на Заході писав вже давніше Egon Friedell (*Kulturgeschichte der Neuzeit*). Він твердив, що і в ССР і в Америці панує те саме обожування техніки, що йде впарі з погордою до справжньої ідеології, опертої на категоріях духа.

Ясна річ, що чим далі, то тим певніше в Америці, яка мусить зударитися із цілісною, хоч і побудованою на фальшивих, неправдивих, ненаукових премісах, ідеологією комунізму, — питанням ідеології, ідеології національної або ж її ідеології націоналізму буде присвячено більше уваги. Наш молодий науковий світ, тобто здібніші й кращі студенти, що сьогодні студіюють у каледжах і університетах, мусить вклучитися в цю відповідальну роботу, а саме прикласти свій інтелект, свій талан до кращого, повнішого, систематичнішого оформлення відвічних правд українського народу, тих променистих перлин української неповторної національної духовості. Треба студіювати все те цінне, що було різними авторами з'ясоване в різних наших часописах, книжках та журна-

Конвенція Американських Приятелів АБН

Дня 18 березня 1961 р. відбулася в Нью Йорку, в залах готелю „Нью Йоркер”, річна конвенція Міжнаціоналу Американських Приятелів Антибільшевицького Бльоку Народів, в якій взяли участь 60 делегатів від національних представництв білорусів, болгарів, козаків, літовців, лотишів, мадярів, словаків, українців і хорватів та поверх 30 гостей.

Конвенцію відкрив о год. 11 перед полуднем голова Президії АПАБН д-р Гabor Дебешені, мадяр, подаючи коротко оцінку політичної ситуації в Америці, зокрема тенденції американської закордонної політики. Членами Президії були також пані Уляна Целевич, українка, Анте Дошена, хорват і Метод Балко, словак.

Опісля голова Екзекутиви АПАБН, д-р Калін Койчев, болгарин, вичерпно звітував про діяльність АПАБН в минулій каденції. Він ствердив, що Екзекутива переслава президентові Д. Айзенгаверові та всім членам Конгресу меморандум у справі московського імперіалізму і визволення поневолених націй; відзначено належними імпрезами в різних містах „Тиждень Поневолених Націй”; переведено демонстрації проти побуту Хрущова в ЗДА та пікетування будинків московського і сателітських представництв до ОН в Нью Йорку, як також влаштовано демонстрації під будинком Об'єднаних Націй під час побуту Хрущова в ЗДА.

Ці демонстрації мали великий політичний успіх та знайшли живий відгук в американ-

лах, а в тому і в „Віснику” за попередні роки й наново в творчому зусиллі і в більші систематичній, раціоналізованій формі вищого ступеня зафіксувати, поширювати, щоб стало власністю й повернулось у свідомість та підсвідомість як найширшого круга українських людей, а через них, щоб впливало на все наше американське довкілля й скеровувало його в належному напрямі. Оце тоді буде тривалий вклад в збірне політичне мислення тих, що на їх долю припало рішатися на великий, може остаточний бій, що мусів би принести волю Україні й іншим поневоленим або загроженим поневоленням країнам і націям.

ській пресі. Вони були координовані з акціями американських організацій, які входили до створеного в Нью Йорку, з ініціативи Екзекутиви АПАБН, Координаційного Комітету Дії. Екзекутива АПАБН влаштувала декілька пресових конференцій з представниками американської преси та видала різні брошюри і листочки, які використано під час Тижня Поневолених Націй і в протищрущовських демонстраціях. Кожного місяця, а то й частіше Екзекутива відбувала свої засідання та вдержуvalа постійний зв'язок зі Станицями АПАБН в терені.

В доповненні звіту Екзекутиви, заст. голови п. Ігнат Білинський відчитав проект політичного меморандуму до президента Дж. Кеннеді, що його рішено переслати до Білого Дому.

З черги звітували генеральний секретар п. Спас Райкін, болгарин, про діловодство секретаріату та п. Михайло Бес, білорусин, про фінансову господарку організації.

По звітах членів Екзекутиви та інформаціях пані Уляни Целевич про діяльність міжнародної станиці АПАБН в Шикаго і п. Н. Вашварі про діяльність мадярського Представництва, вив'язалася оживлена дискусія, в якій окремі дискутанти розглядали в діловій площині різні організаційні і політичні проблеми та завдання, перед якими стоятиме АПАБН у майбутньому, м. ін., потребу скріплення організаційного контакту зі Станицями АПАБН та з Центральним Комітетом АБН в Європі, як також більшої актовності на терені Вашингтона і ОН. По закінченні дискусії відбувся спільний обід для делегатів і гостей.

Пополуднева сесія Конвенції була призначена на працю комісій: політичної, резолюційної, номінаційної, плянування дальшої праці та фінансової. Звідомлення окремих комісій були відтак обмірковувані на пленарній сесії та опісля схвалені у відповідних резолюціях.

На пропозицію номінаційної комісії вибрано одноголосно нову Екзекутиву АПАБН в такому складі: Ігнат Білинський — голова, Алберт Калме, лотиш, Ольга Гобел, хорватка, Михайло Бес, білорусин і Іван Голобов, болгарин — заступники голови, Карло Андріянський, мадяр — генеральний секретар і Вендель Чернявський, словак — касієр. Крім цього до Екзекутиви входять по два представники від кожної

Борис Гомзин

ДУМКИ НА ЧАСІ

Дики гулаї з золотарями та інші бойки з бойрками моцно захищають москвинів від нападів українських державників, розписуючись одночасно в любові своїй безмежній до „старшого” брата, бо, мовляв, ми, українці, та вони, москвичи, від одного пня походимо.

Хай так і буде, що — з одного пня¹⁾, що основоположники Князівства Московського, князі Володимиро-Сузdalські, були походженням київського пня, себто руського.

До речі, москвичі цілковито правильно відчували, що „Кіев — мати городов русскіх”. Тепер, однак, щось не дуже люблять згадувати про це.

Це правда, що деякі сини київські пішли світ за очі й там на болотяний півночі закоренилися й розкоренилися. Змінюючи під тиском обставин і подій свою первісну істоту і вдачу, і ось так у дальному створюючи нову етнічну формaciю, нарешті вони по довгій шарпаниніттяганині, тарапатах-чварах між собою, наїздах-займах на сусідів, сформувалися в одну князівську державу з центром у Москві.

А Мати з рештою діток усе ж лишилася там, де з незапам'ятних часів і досі була, над Дніпром, себто — в Русі-Україні.

¹⁾ Але тоді старшим „брatom“ є ми, українці.

національної групи, від українців — інж. Дам'ян Кордуба і д-р Степан Галамай.

Конвенцію, яку вітали, м. ін., Центральний Комітет АБН та Центральні Комітети грузинів і хорватів в Європі, та яка пройшла з повним успіхом, закрив нововибраний голова п. І. Білинський закликом до всіх національних груп непохитно заступати в своїй діяльності ідеї і політичні принципи Антибільшевицького Бльоку Народів та об'єднаним фронтом усіх поневолених Москвою народів наполегливо промоціювати шлях для країного зрозуміння визвольної проблеми серед провідних політичних і урядових чинників у ЗДА, та з'єднування їх активної піддержки для здійснення величних ідеалів свободи і національної незалежності усіх поневолених народів.

Василь Косаренко-Косаревіч

БОРОТЬБА ЧИ БРАТАННЯ ІЗ МОСКАЛЯМИ?

Смертельним ворогом не тільки українського, але й інших немосковських народів, чи то вже окупованих, чи то ще вільних є живугий московський народ, пронизаний своїм тоталітарним месіянізмом. Москалі бо, присвоївши собі разом із здобутим Новгородом „ідею Третього Риму”, яку віднесли до своєї Москви, уроїли собі, що тільки їх цар-володар став „намісником Бога на землі”; що вони є вибраним і тому теж *боголюбим народом-богоносцем*, отже й покликаним уздоровлювати всі немосковські народи, навертаючи їх силою до свого способу життя. Ось де корінь цієї динамічної сили в психіці москалів, яка не перестає гнати їх до поступенної реалізації свого месіяністичного завдання — рятувати „гнилий світ”.

„Відгнилювати” інші народи з успіхом можуть москалі тільки тоді, коли матимуть їх від свою владою, отже й матимуть повну змогу ламати всякий спротив. Так то „збирання” колись руських земель, що його при допомозі татар започаткував Іван Калита заради багатіння, перемінилося на експансивний *імперіялізм*, як освячений засіб пан-московського месіянізму. Підбиваючи чужі краї і поневолюючи чужі народи москалі вірують, що так вони їх спасають, бо під владою Москви ті народи скороште стануть теж „боголюбими”.

Месіяністична ціль освячує у москалів *усякі* засоби. Всякий засіб, який служить інтересам народу, що вважає себе „боголюбим”, ба навіть самим „Богом” на землі (Достоєвський), стає теж „боголюбим”. Винуватим стає той, хто ставить опір.

Необхідною передумовою успіху месіяністичного завдання москалів є не тільки імперіялістичне поширювання засягу своєї влади, але й зберігання *цілості* своєї імперії. Звідси канон „неподільності” Росії.

Цей месіяністично-динамічний стрижень в істотності і в традиції московського народу, який є постійним носієм імперії і пануючим у ній, залишився й досі *незмінним і рішальним* у політиці супроти немосковських народів, т. є тих, що внутрі і тих, що ще назовні імперії. Цього стрижня не змінили ані перейменування їх першої незалежної держави, названої

з-фінською Московською, на Російську імперію, коротко Росію, ані переміни Росії на ССРР. Не змінила його теж зміна акцентів традиційного месіянізму: тейстичного на атеїстичний, християнського на комуністичний, ані віри в свою „боголюбість” на віру в свою „ленінолюбість”, а „відгнилювання” не-москалів на їх „відкапіталізування”. Не вплинула на цей незмінний стрижень також зміна росіянномітичної маски „слов’янства” на советомітичну маску „соціалізму-комунізму”, за якою заховано росіяномітичний зміст з його монгольськими складниками. Не змінить цього стрижня в істотності і традиції московського народу будь-які інші термінологічні, ідеологічні та взагалі всякі інші маскувальні зміни в майбутньому, доки зберігатиметься цілість імперії не тільки як вислід оборони цеї імперії самими москаллями, але також не-москаллями, які повірили в правдивість росіяномітичного історичного образу Сходу Європи і його народів.

Цей образ Сходу Європи дуже хитро підпланено псевдонауковою схемою, за якою ввесь княжий період Київської Русі включене в історію Росії і так покладено підвалини під духове й політичне московофільство до колишньої Росії, яке з роками перенеслося й на „совєтський народ. Правда, тепер немосковські народи обабіч Атлантику вже відчули загрозу з боку ССРР, але не пізнали справжнього її спричинника. Перепоною до пізнання справжнього смертельного ворога є защіплювана їм від шкільної лавки всією пресою та публікаціями „росіяномітична заслона” в їхньому думанні, з одного боку, а з другого, переконування їх москаллями та їх яничарами на еміграції, що ця смертельна загроза йде від міжнароднього „комунізму”, керованого „злим совєтсько-большевицьким урядом”, а не від „доброго російського народу”, що бувши в ССРР найбільшим, також найбільше страждає від режиму й політики того уряду в Москві і Кремлі.

Покійний Доллес писав: „Якщо ми не знаємо, хто нам загрожує як ворог, якщо ми не знаємо, хто він є і якими категоріями він думає, то ми не зможемо оборонити себе як слід. Тоді ми будуємо оборонні мури в бік уявної

небезпеки, залишаючись безоборнними проти справжньої загрози".

Проте, маючи росіяномітичну заслону в своїй голові, як багато американців, на жаль, і він будував оборонні мури проти уявного ворога — проти абстрактного комунізму, а виставив свою націю і ведений нею вільний ще немосковський світ безоборнними проти справжнього і живучого, отже реального ворога, що ним є месіяністичний московський народ, власник імперії і великого потенціалу сили. Адже без того і москалі не були би загрозливими для нікого, навіть як месіяністи чи комуністи, як, напр., комуністична, але не могутня Югославія, що навіть удостоїлась величезної допомоги збоку тієї ж Америки. А Аллен Доллес, в агенції якого співпрацює багато НТС-івців, забороняє генералам і думати про будь-яку акцію наспілку з генералами поневолених Москвою народів з метою послаблення советського ворога розчленуванням „Росії". А якщо таку настанову мають республіканці, то як вона мусить виглядати в демократів, що одіди-чили спосіб думання в наукі й політиці від Ф. Д. Рузвелта й Г. С. Трумана з їх прокомунистичним і промосковським окруженнем?

Ще Кюстін устійнив, що москалі „нічого власного, крім служнності і наподобнювання, не мають". Вся історія минувшини є такою самою моральною власністю царя, як земля і люди на ній є його матеріальною власністю. Цар не тільки творить шляхтичів, але й предків для них, яких вони ніколи не мали. Він трактує родини і народи, як дерева, що їх огорождник може до вподоби виривати з корінням, обтинати й щіпти чим хоче. Цар, щоправда, є лише намісником Бога, але його творча сила є сильнішою від природи; Бог творить тільки майбутність, а цар і його історики перетворюють минувшину". А тому, що серед усіх поневолених народів русини-українці не тільки були колись панівними на всьому Сході Європи, але й найшляхетнішими, з найдавнішою і най-пишнішою культурою, то й не диво, що для „вибраного і богулюбого" московського народу цар Петро I обрав за предків русинів, уточнивши їх з москалями („рускімі") під „російською" назвою, що була перекладним відповідником прикметника „руський" (від русин і Русь), а початком Московії-Росії визна-

чив давню Русь із Києвом, як столицею, під спільною назвою — теж із-грецька — „Росія". Такими й подібними *продуктами* згаданої де-Кюстіном „чудотворчої" сили царів від Петра І-го, що спливала й на їх істориків, наповнені всі росіяномітичні „Історії Росії". Всякому злочинцеві залежить на тому, щоб не мати свідків свого злочину. Москалі, яким цар наказав прийняти чужих предків за своїх, а вони потім самі ними чванились і до сьогодні чваняться, як „власними", не творять під тим оглядом вийнятку. Їм теж залежить на тому, щоб зник народ русинів-українців і щоб не стало живого свідка злочину, довершеного москалями, бо ж ним є така святотатська крадіж правди про історичну дійсність у минулому, теперішньому та майбутньому.

У російській добі їх імперії москалі сподівалися, що їм удастся здихатися українського свідка їхнього Каїнового злочину, а тим самим і розкриття їхньої туранської істоти забороною всього українського, насильною росіянізацією щодо форми, і москалізацією щодо змісту. Без ад гок видуманої „східнослов'янської спільноти", що з неї з наказу „мусіли" вийти три галузки — великоросійська, малоросійська і білоруська — самі москалі були б меншіною в своїй імперії. Тепер Центральний Комітет владної большевицької партії затвердив відмінку історика Мавродіна про існування „прапруської нації" як перекладу „прапрusskoy нации" в московській мові, що її вороги розбили на три частини — московську, українську і білоруську, що їх тепер слід наново з'єднати в одну „советську націю". Без України, отже матірної Руси з дотатарського часу, з тим самим Києвом як столицею, мало хто повірив би в росіяномітичні „історії", отже і в „однонародність та однонеділимість Росії". Ось чому, як тільки з'явилися в українців перші признаки відроджування національної свідомості, започаткованої найвиразніше Тарасом Шевченком, Катков зааліярмував своїх московських співпатріотів такими словами: „Польська революція є нічим у порівнянні з національним і літературним рухом в Україні. На випадок вибуху польської революції і в найгіршому її висліді Росія утратила б одну провінцію. Зате на випадок успіху національного й літературного

руху в Україні Росія буде вдарена в саме серце".

Заборона зовнішніх виявів українства, як мова і вишивані сорочки, не привели до занинку українства. Його промовчували в історії, що продовжується ще тут, в Америці. Советські москалі, примушенні відродженням України навіть визнати українську державність, багатів добитись для неї рівноправного голосу в ОН, рішили позбутися коронного свідка російського злочину іншими засобами: реформами в ділянці мови й історіографії. Завданням тих реформ є „відкидати всі барієри” між мовами й історіями обидвох „братніх народів” — московського й українського. Ясно, як уже всі бар'єри будуть викинені, то зайвою стане не мова й історія москалів, тільки мова й історія українців. Водночас московські „інженери душ” вимінюють українські душі московськими, згідно з гаслом „формою національний, змістом соціалістичний”, при чому соціалістично-комуністичним вважається тільки все московське, включно з його шовіністичним націоналізмом, тоді як вияв найприроднішого власного національного „Я” в українців вважається буржуазно-націоналістичним і призначеним на знищення.

На такому тлі історичних і сучасних взаємин між месіяністичним московством і волелюбним немосковством, виразніше видно негативи всього того, що діється в лоні української еміграції, яка може користуватися всіми правами свободи слова, наукових дослідів і публікацій. Властиво мусіло б бути самозрозумілим, що українська еміграція використовуватиме таке право всебічної свободи на те, щоб чинити все, чого не сміють робити українці в окупованому краю. Бити ворога його власними аргументами, як, напр., поширюванням спроб московських науковців-істориків шукати й находити правдивіші від росіяністичних теревенів про минувшину й походження московського народу, що самі себе заперечують, а всі разом заперечують продукти чудотворчої сили в перетворюванні історичної минувшини на виключну користь пануючого москальства. На превеликий жаль, воно так не є, а якраз навпаки: наукові диктати московського окупанта в краю, які поневолені українці *примушенні* респектувати й виконувати, деякі україн-

ці на вільній еміграції добровільно респектують і виконують — під впливом деяких професорів, вихованків російських або советських шкіл. Прикладів на це багато. Не можна не згадати в ювілейному році Шевченка, напр., фальшування його творчості. Це за залізною заслоною. А тут? На Шевченківській Академії УВАН її голова проф. Шевельов доповідав про зміну в настанові Шевченка в початкових і кінцевих роках його творчості: тобто революційна ворожість до окупанта переходить у братолюбіс. Але коли не підкреслює проф. Шевельов, що це братолюбіс відносилось до своїх же братів українців, а не до москалів, то викликується враження, що сам Шевченко вкінці свого життя волів „братолюбіс” з москалями, ніж боротьбу проти них, хоч нам всім відомо, що це суперечить його заповітові із закликом порвати кайдани і вражою злою кров'ю окропити волю.

Засновники Дискусійного Клубу Круглого Стола в Нью Йорку влаштовують виступи ворожих нам москалів і жидів і дають їм можливості пропагувати свої інтереси без взаємності, тобто без виступів українців перед жидівською чи русською публікою. Теперішній голова того „Дискусійного Клубу” Е. Стаків вихвалює большевиків, мовляв, „дивіться, що ми мали в році 1918, а що ми маємо тепер у краю”, хоч правильна порівняльна площа є така, „що ми мали би тепер, якби в Україні за весь час не було ані большевиків, ані москалів, як окупантів, але Україна була свободною нацією-державою і змогла свободно розвиватись в кожній ділянці”.

Соціалістам різних відтінків не дуже дивується, коли вони приналежного до соціалістичної партії хоч і ворожого народу волють уважати „братом”, а не рідного народного брата, якщо він належить, напр., до самостійницько-націоналістичного табору. Через таке „братьянство” з однопартійними москалями — соціалісти з соціалістами, — прогавив український народ найвигіднішу нагоду до цілковитої свободи. Але годі не дивуватися, коли речник націоналістичного відламу, із завданням „вільної боротьби”, а вона ведеться тільки проти єдиного теперішнього ворога-окупанта — москалів, виступає на конференції ПРОЛОГУ, прибудівкою ЗП УГВР, з рекомендацією „бра-

толюбія" між українським і „російським" народами, дарма, що останній є історичним катом України, а перший його найбільшою жертвою геноциду, що позбавив нас понад 20 мільйонів людей (то не тільки згинули 6 мільйонів від голоду, але й скорочено приріст населення). На підставі коефіцієнту природного приросту число українців повинно б виносити тепер 80 мільйонів, а в 1970 р. сто мільйонів, як це вирахував в 1921 р. Гасенко. Зате число московського народу збільшилося на стільки ж десятків мільйонів. Тим часом український націоналіст пропонує респектувати і виконувати в науці й політиці все те, що є обов'язком для поневоленого українства в окупованому москалями краю (любов до благочинного чи „добродійного" російського, ба навіть вже руського брата в спільній совєтській масці) хоч руський є те саме, що й український. Все це освячується гаслом „єднання з народом", але не на спільному знаменнику визвольної боротьби, не так проти комунізму, якого там, до речі, в справжньому змислі, немає, як проти московського окупанта, без якого большевицький уряд і режим в Україні не проіснував би навіть кілька днів, тільки на спільному знаменнику виконування диктатів і замірів окупанта і тому ворога.

А треба б використовувати еміграційну свободу на те, щоб допомогою доказуваних правд про слов'яно-арійське українство і туранське московство та про його месіяністичну загрозу для всіх немосковських народів послаблювати згаданий динамічний стрижень московського ворога, бо сила його корениться якраз у вірі в правдивість росіянномітичних продуктів чудотворчої сили царів, від Петра I починаючи, а на генеральних секретарях большевицької партії кінчаючи. Адже заломання цієї віри бодай тільки у но-москалів у вільному світі, особливо в ССА, було б значним успіхом визвольної боротьби поневолених народів і остаточної перемоги Вашингтону над Москвою в біжучій холодній чи в можливій гарячій війні. А конечність останньої починають добавувати країні уми англомовного світу, як, напр., Emery Reves в Look (March 28, 1961), або George Sokolski в N.Y. Journal-American, який писав про те декілька разів.

(Закінчення в наступному числі)

B. T-ий

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ Й ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Об'єднані Нації існують як своєрідне доповнення дипломатії, мають много-національний склад, в якому не повинно забракнути приятелів української визвольної справи, а через те ОН варти нашої уваги.

Існування й праця ОН є не тільки доказом на те, що на кінці історії прийшла „людина маси", якби можна повторити за Орtega-ді-Гассет, але також є ілюстрацією „масової дипломатії", тобто явища цілком нового. І знов з цим явищем треба нам ознайомитися.

Тому, що процес зростання числа членів ОН є далеко незакінчений й явище „масової дипломатії" росте, як одна із зовнішніх ознак нашої доби, доби націоналізмів, і тому, що необізнаність із долею народів, що борються за своє місце під сонцем поменьшує наші можливості допомоги українській визвольній справі, ми рішились вмістити цю статтю про народи, що прагнуть стати членами ОН, хоч, треба то признати, є це радше стаття інформативного порядку.

Не всі народи світу є нині членами Об'єднаних Націй. Ми, можливо, не здаємо собі справи з того, скільки свідомих свого політичного я народів земського гльобу не мають самостійності та через те не є членами ОН. З цікавости зупинимося над питанням території та народів, що не входять по сьогодні до ОН.

Які саме народи не є членами ОН, найкраще зорієнтується, коли поглянемо на нижче виготовлену таблицю, в якій поданий реєстр і число населення самостійних, півнезалежних та колоніяльних народів, що бажають бути в Об'єднаних Націях:

ЄВРОПА:

Західна й Східна Німеччина	76.000.000
Советські прибалтійські республіки:	
Литва	2.750.000
Латвія	2.400.000
Естонія	1.200.000

АЗІЯ:

Китай (червоний)	670.000.000
Південна й північна Корея	31.000.000
Південний і північний В'єтнам	28.000.000
Советські азійські країни:	
Туркестан ¹	23.000.000

1) П'ять об'єднаних советських передньо-азійських республік.

Грузія	4.100.000
Азербайджан	3.700.000
Вірменія	1.800.000
Монголія	1.100.000
Аден*)	800.000
Саравак*)	655.000
Бутан*)	650.000
Оман*)	550.000
Кувайт*)	210.000
Малдіви*)	90.000
Бруней*)	75.000

АФРИКА:

Малійська федерація ²⁾	23.400.000
Альжирія (французька)	10.300.000
Родезія (бріт.)	6.000.000
Анголія (порт.)	4.510.000
Сірра Леоне (бріт.)	2.300.000
Васуто із Трансkeєм (бріт.)	2.100.000
Мавританія	640.000

АМЕРИКА:

Західно-індійська федерація (бріт. дом.)	3.200.000
Порто Ріко (ЗДА)	1.350.000
Гваяна (бріт., гол., фран.)	700.000

АВСТРАЛАЗІЯ:

Самда (бріт., ЗДА)	121.000
Фіджі (бріт.)	354.000
Тонга (бріт.)	65.000

Згідно із реєстром держав чи країн, які повинні стати членами Об'єднаних Націй в найближчій майбутності є по цілому світі 33 країни із населенням близько 913.000.000, при тому основна частина припадає на азійський континент із його мозаїкою народів: китайців, тибетанців, уйгурів, монголів та інших. Коли виключити Китай, то ще 243.000.000 людей земського гLOBУ жде на своє місце, свій голос у світових справах через ОН.

За статистикою, в Європі жде на членство в ОН найменше 4 народи, разом 87.340.000 душ. В Азії хоче незалежності та членство в ОН під сучасну пору 765.300.000 населення в тому 95.730.000 душ народів малайського архіпелагу та арабського світу. В Африці жде волі та голосу в ОН 7 країн, разом числом 52.250.000 душ. В Америці жде на самостійність 3 народи, числом 5.250.000 душ та на полінезійських

*) Ще нині принадлежні до Об'єднаного Королівства Велико-Британії, як васальні півсамостійні „держави”.

²⁾ Майбутня федерація зложена із: Кенії, Танганіки, Уганди, Руанди, Урунді, Мозамбіку, Ніасси, Свазії Занзібару.

островах й Новій Гвінеї 4 народи разом числом приблизно 2.500.000 душ.

В Європі дивною є на перший погляд справа Німеччини (західної та східної), яка як одна із передових держав не є до нині членом Об'єднаних Націй, займаючи тепер в Європі передове місце. Голова НАТО ген. Гойзінгер, концерн Крупп із своїми світовими замовленнями в ділянці індустріалізації та дозброєння відсталих інших країн, прем'єр Аденавер, політичний велетень в світовій та особливо європейській політиці, до нині нічого не змогли вдяти, щоб Німеччина зайніла належне місце в ОН. І ледви чи щось може зробити Бонн в справі членства Німеччини в ОН, коли в Берліні сидить комуністичний уряд Ульбріхта, — заприсяжений противник Бонну.

Послідовно за членством УРСР та БССР в Об'єднаних Націях повинні бути належати до цієї міжнародної організації Литва, Латвія та Естонія, які ще до 1940 року були незалежні та які ще й тепер користуються визнанням де facto, а навіть інколи й де jure.

Не належать до ОН ліліпутні державки Європи: Монако, Сан Маріно, Андорра та Ліхтенштайн, яких дипломатичні інтереси заступають Франція, Італія та Швайцарія.

Окреме становище є тут Швайцарії, яка бувши строго невтральною не бажає навіть бути членом Об'єднаних Націй. Також Ватикан, як міжнародний чинник релігійно-аполітичного характеру теж не хоче брати участі в міжнародній політиці та ангажувати себе в світові отверті конфлікти.

На азійському континенті нещасливий розподіл В'єтнаму та Кореї на дві частини та взаємоворожість до себе, підсичувана західним та прокомууністичним світом, не дозволяє цим країнам бути членами ОН, хоч їх старання вступити в Об'єднані Нації є перманентно дискутовані в кульюарах цієї міжнародної організації.

Подібна є ситуація із Монголією, якою грає ніби шаховим коником Москва з метою збільшивши членство та голоси червоного блоку в ОН.

Ждуть свого членства в Об'єднаних Націях три арабські країни: Аден, Оман і Кувайт, нині ще дещо залежні від Англії, султанати Сараваку і Брунею на острові Борнео та Малдіви — острови на Індійському океані між Ін-

дісю та арабським півостровом, усі васально залежні ще від Англії.

Бутан заступас покищо на міжнародній арені Індія, як протектор того князівства на вершинах Гімалаїв.

До ОН повинні належати й три азійські союзські кавказькі республіки: Грузія, Азербайджан та Вірменія, які були самостійними державами 1918-21 років та були визнані тоді багатьома державами світа, маючи уже тоді усі дані бути міжнародним державним чинником, маючи світлу історичну минувшину (особливо Грузія та Вірменія) ще від античних часів.

Не менше справедливим є стати членом ОН й Туркестанові, що штучно розбитий на п'ять союзських республік. Туркестан, який духовною культурою та географічно становить для себе одну цілість повинен стати членом ОН з одною спільною для усіх його регіональних мовних чи національних територій делегацією.

Та при існуванні сильної економічно й мілітарно Росії ледви чи погодився б вільний світ на прийняття до Об'єднаних Націй чотирох держав азійського СССР та трьох із європейської частини СССР, бо вже має досить клопоту із тими підсоюзськими республіками, які є лише клітинами союзського апарату, ще більше залежними від Москви, ніж сателітні держави: Польща, ЧСР чи Болгарія.

Мабуть в новій майбутній зовсім новій політичній ситуації світових сил, серед яких не буде такого російського впливу та імперіяльного становища незалежні народи Кавказу й Передньої Азії як дійсно вже самостійні держави стануть членами ОН нарівні нині незалежних народів чорної Африки та південної Азії.

На африканському континенті ще є декілька територій в її східній та південній частинах, які до нині не визволилися із під британської залежності, маючи намір в майбутності творити великі та господарсько сильні федерації. Справа Алжирії таки скоро уже буде позитивно полагодженою з вдоволенням для Парижу та Алжирців. Теж не осягнули самостійності усі колонії Португалії: Анголя, Мозамбіка, Гвінея (португальська). Хіба при найближчому повстанні т. зв. малавської федерації, зложеній із британської східної Африки, велика частина португальського Мозамбіку буде прилучена до Малаві.

Мабуть уже 1962 р. буде унезалежнена Родезія, приєднуючи до себе решту південного Мозамбіку, так дістаючи доступ до моря через порт Бейра, а Анголя або буде самостійною або прилучиться до сусідного Конга. Південно-західна Африка — колись німецька колонія (до 1919 року) після плянів африканських політиків або стане частиною Анголі або Південно-африканського Союзу разом із Бечуанією над якими то територіями П. А. Союз вже нині розтягає свій протекторат. Британське Басуто та південно африканський Транскей, які є в стадії свого національного оформлення вкоротці вже мають стати на шлях самостійності та тим самим стягнути на свій простір великий відсоток чорної людності Капландії, Трансвали та Оранії, відтяжуючи тамошнє біле бурсько-англійське населення, яке кровю та потом чола й руками тяжкої праці окупило цю південно-африканську територію, що стала їх національною батьківщиною.

В грудні 1960 р. в Об'єднаних Націях йшла завзята боротьба Марокка із Францією та Мауританією за її членство в ОН. Марокко претендує до усієї майже території Мауританії з історичних мотивів, протестував за приняття останньої до ОН. Доля Мауританії найменшої по Габоні держави Африки бо усього 640.000 душ — буде однак вирішеною мабуть в найшвидшому часі. Її територія збільшиться мабуть еспанською Сагарою т. зв. Río-de-Oro. Коли еспанська Сагара увійде в склад Марокка, Мауретанія не видержить напору Мароканської держави та буде мусіти таки включитися в мароканську великороджаву.

Інші дрібні посіlostі Еспанії, Португалії чи Англії на побережі західної Африки кромі мабуть британського Сієрра Леоне скоріше чи пізніше увійдуть в склад нині вже самостійних держав Гвінеї, Габону чи Марокка. На африканському континенті лише три території до нині не досягнули свого самостійницького статусу. Порто Ріко підлягає ЗДА, як автономна територія, Західно-індійський Союз, який тепер в стадії оформлення із британських антильських островів та Джамайки, до яких мають швидко долучитися ще французькі антильські посіlostі та Гваяна в південній Америці, розбита нині на британську, французьку та голландську колоніяльні частини.

Тепер Гваяна, особливо голландська та британська переходят підготовчий процес до перебрання тубільним населенням адміністрації та згодом через пару років державної влади.

На кінець можна згадати про дрібні народи на тихоокеанському просторі на полінезійських островах, які є теж на шляху свого національного дозрівання та вже нині мають вповні автономні або півнезалежні уряди та в найближчих роках по волі Англії, Франції, ЗДА та цих же держав допомогою стануть вповні незалежними, збільшуючи як члени в Об'єднаних Націях блок австралазійських країн, до яких нині належать лише Австралія та Нова Зеландія.

Ново-Гвінейський острів, який політично приналежний Голяндії, Англії та Австралії, на якого просторі мешкає ціла мозаїка племен, на чолі із Папуасами, нині щойно в стадії цивілізаційного розвитку, тобто фахового вишколу та культурного підйому, особливо під протекторатом Голяндії. Можливо, що цей великий острів із біля 2.000.000 населенням до кільканадцяти років діждеться якогось подітального статусу, а коли ні, то його приєднає до себе як федеральну складову частину Індонезія, яка претендує на цей по їхньому ірлянський острів, будучи в затяжному конфлікті із Голяндією.

Осінню 1960 р. д-р Банда, провідник східноафриканських муринських народів та ідеолог малівської федерації сказав на пресовій конференції в Лондоні, що до 1965 року в Африці не буде вже колоніяльної посіlostі та усі народи стануть незалежними-державними. Треба сподіватися, що те саме станеться і на американському континенті та в усій південній Азії.

Чи діждуться народи Советського Союзу на рівні із народами південної та східної Азії, східної та південної Африки та середуцьої й південної Америки вступити в члени Об'єднаних Націй? Чи піде Советська Росія на шлях Великобританії, Франції та Голяндії, тобто із духом часу національного відродження та усамостійнення усіх волелюбних націй світа — тяжко сказати. Мабуть приайдеться народам СССР вести жахливу визвольницьку війну з Росією, при допомозі усіх вже незалежних націй світа на сором та ганьбу московського народу та його великороджавія.

Мгр. А. В. Бедрій

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО СТУДЕНТСТВА НА ЧУЖИНІ

Одбились ми од рідних хат і рідних берегів. Шарпають нас чужі вітри. Школа, студії, боротьба за вищий життєвий стандарт заповнюють наш час, відбирають страшенно багато енергії. Ми, здається, цупко в пригородах держимо наше серце, щоби не скиміло за землею батьків наших. Ми, здається, не сприймаємо чужої, духової чужини, а ось наші старші друзі питаютъ нас: „чим же горить теперішня націоналістична молодь; чому студенти не стають поголовно націоналістами, як то було в 1930-их роках, в роках „Sturm und Drang” пе-ріоду українського студентства? Чи бунтується молодь так, як бунтувались ми тоді?”

Так питаютъ друзі, студенти, що малими хлопцями бачили українських вояків і старшин під час наших Визвольних Змагань 1918 року, яких ми бачити не могли і це важить теж щось. Вони дивуються нашому зрівноваженню; бо ж бувало, їм лляло старше громадянство холодну воду на голову або й дорікало: і куди ж ви з мотикою на сонце підніметесь? А вони все таки перлись вперед. Наши, тепер старші друзі, націоналісти, а колись такі, молоді, як і ми студенти, прагнули приспішити визволення України, організували себе самих в студентських гуртках і організаціях, та йшли на підбій громадянства, наступали на „Рідну Школу”, на „Просвіту”, на кооперацію, робили натиск на політичні партії, організували політичні віча, демонстрації в обороні святоців українського народу, в обороні героїв української визвольної (часів Визвольних Змагань 1918 р.), а далі підпільно-революційної боротьби ОУН і т. д. і т. д.

І коли тільки промінь надії засвітив, коли тільки дуже невиразна нагода явила під час маршу гітлерівських військ на схід, то тоді це в основній своїй масі вже вишколене й заправлене в боротьбі з окупантами нашої батьківщини, націоналістичне студентство піднялося в червні 1941 р. по найвищі речі: воно творило свою державу проти волі Берліну й проти злонаміреної, кровожадної Москви.

Тепер ми розкидані по всьому світі. Ми хочемо, як хотіли наші попередники допомогти визволенню українського народу, та ми мусимо діяти в змінених обставинах й та наша дія не така вже гомінка й, здається, не така напружено жертвенна, ніби погас вогонь завзяття, ніби ми замалі націоналісти, ніби не вміємо себе організовувати, а вже, щоб вести других та накидати темпо й тон нашій громаді, то так начебто це й не наше завдання, не для нас справа.

Словом, питання допливу студентської молоді до націоналістичного руху, виростає до рівня проблеми. Треба бодай коротко цим справам приглянутися. Найзагальніше порівняймо теперішню молодь із нашими попередниками.

Молодь 20-их і 30-их років рішилася творити націоналістичну еліту, яка до того часу, за вийнятком одиниць, не існувала. З року на рік націоналістична еліта росла, але й постійно поповнювалася молоддю. Після 1945 року ця еліта була в основному оформленена. Отже молодь від тоді не могла творити нову націоналістичну еліту, бо така вже повстала, а могла її доповнювати, займати місця тих, що впали або відійшли. У формотворенню еліти попереднього етапу (т. є 1930-их років) і теперішнього мусить бути певні різниці. Перед тим формотворчим стимулом був бунт проти української еліти, яка не була націоналістичною і не була елітою. Тепер ідейний бунт є неможливий і непотрібний, бо це був би бунт проти націоналістичного проводу. Тепер основними розвитковими стимулами молодої еліти мусить бути новий науковий вклад, конструктивна критика й індивідуальне самовиявлення кожного окремого студента. Тут дуже важне є питання мудрого ведення молоді існуючим проводом.

Давніше націоналістична еліта в великій мірі формувалася, творячи націоналістичну ідеологію та націоналістичний рух. Сьогодні ідеологія та організація існують. Тому молодша еліта не може формуватися на засадах творення нової ідеології і нового руху. Через те ідеологічне й організаційне „шукання” не можуть бути стимулами у процесі творення еліти. За-

те наголос треба ставити на розроблюванні та поглиблюванні політичної теорії, на нове примінення великих ідей, нові форми та нові методи організаційних проявів. Не треба ані починати від початку, ані задовольнятися дотеперішніми осягами, а треба поступати до все вищих ідейних вартостей та політичних форм. Теоретичний застій ідеології дорівнює її відміранню. Не вільно казати: вже всі правди пізнані. Молодь навіть якби не мала досить заохоти з боку теперішнього націоналістичного проводу, повинна взятися до ідеологічних студій, а не лише до засвоєння пізнаних давніше правд. Знов же старше покоління не повинно думати так, ніби одинокі правди є ті, які воно колись прийняло, бо ніщо не стоїть на місці.

Попереднє покоління наголошувало революційне виховання. Сьогодні треба наголошувати вирошування націоналістичної думки. В Краю сьогодні є та в обставинах 30-их і 40-их років були найважнішими підпільна й збройна дія. На еміграції найважнішою є інтелектуальна праця. Мова очевидно не про абстрактне теоретизування, а про політичну думку, спрямовану на зреалізування визвольної концепції. Молодь на університетах треба захопити визвольними ідеями, з якими вона йшла б до Західних еліт та відважно критикувала б Західних державних мужів і стратегів за їхнє хибне ставлення супроти Росії та поневолених народів.

Між молоддю, яка творила нові кадри націоналістичного руху в 30-их і 40-их роках, була в більшості молодь селянська, побіч студентської, і в меншій мірі робітнича молодь. На еміграції в 60-их роках 90 відсотків молоді, яка може становити свіжі кадри, складає студентська молодь. Ця різниця цілком впливає на часткову зміну виховних методів, освітнього змісту і виховних завдань. Тут в першу чергу потрібними є активність в націоналістичних еміграційних організаціях, політична література на високому науковому рівні й підготовка до дипломатичних, пропагандивних і наукових завдань. У наших попередників кадрова політика була горизонтальна: завданням було охопити підпільно-революційною дією якнайширші народні маси. Сьогодні на еміграції, перше

завдання, це мобілізація інтелектуальних кадрів до політичної дії в еміграційних умовах. (Це в нічому не перечить існуванню масового всенародного визвольного фронту).

В якісь мірі перешкодою для включування студентства до націоналістичного руху на еміграції є своєрідний консервативний підхід деяких старших діячів, які може надто цупко держаться рутини і давніших схем. Потрібно більше уваги присвятити ідеїній оцінці молодечих проявів, а менше критикувати форми й методи, що є інші від вживаних давніше в краю. Треба довірливо ставитися до молодечих проявів, треба більше вирозуміння та теплішого відношення до молоді на засаді потенційних спроможностей її осiąгнути велиki успіхи для України, а не підходити з опікунством, інструктажем, деколи з недовір'ям та зі штанд пункту ідейно-моральної вищості. Змін у методах і формах не треба боятися, коби зміст залишився націоналістичний. Однаке саме молодь треба заохочувати до вияву ініціативи, свободного виявлення активності. Студентство радо приймає поради, але не терпить „старшування”.

Більшість націоналістичної діяльності в 30-их і 40-их роках відбувалася в нелегальних умовинах. На еміграції умовини є протилежні: більшість проявів відбувається в легальних формах. Ясно, що методи можна змінити. Українську націоналістичну політику можна й треба одверто вести і вона не буде переслідувана, бо не є звернена проти тих держав. Теж не треба її обмежувати тільки до культурницьких виявів. Саме до націоналістичної роботи на еміграції студентство не лише потрібне, але й дуже придатне, бо воно ці умовини добре знає.

Врешті, проблема студентства в націоналістичному русі на еміграції є проблемою молодшого покоління в політичному русі взагалі. Так, як виглядає, то ця проблема не розв'язана вже 15 років. Старші зобов'язані знайти шлях до молоді. Обов'язком старших є виховати собі гідних наслідників, бо молодь більше звертає увагу на майбутнє. На жаль, багато одиниць старшого покоління націоналістів стали неначе фаталістами, а навіть і пессимістами в питанні молоді. Вони хотіли б щоб молодь їх копіювала, з ними ідентифікувалась,

їх наслідувала (себто стала без власної індивідуальності та оригінальності).

Молодь мусить бути визнана. Її вічні прикмети є романтично-оптимістичний погляд на життя, бунт проти рутини і опікунства, бажання самовиявитися і внести в оточення щось нове. Кожна людина переживає цей період приблизно між 16-им і 25-им роками свого життя. Кожне покоління, кожне десятиліття, має свою молодь, себто в кожний час в суспільстві знаходимо частину людей, які посидають молодечу ментальність. Неправдою є, що одно покоління має „кращу” молодь від іншого. Різниці між молоддю різних поколінь бувають лише в різних ідеях, якими молодь захоплюється. Основне для політичного руху чи молодь, що виявляє аспірації на провідницьку верству йде за ідеями, що є найбільш в інтересі своєї нації.

Мильним є тому погляд деяких старших націоналістів, що наступне покоління не може їм дорівняти ідеально-етичними вартостями. Також мильно є дивитися на еміграційну молодь як на взагалі страчене покоління, не спроможне бути націоналістичним. В націоналістичному русі мусить взяти верх інша настанова. Потрібний позитивно-оптимістичний погляд. Тоді старші повинні активно, з власної ініціативи притягати молодь до політики й допускати до еліти. Мусить запанувати настанова, що великий сегмент еміграційної молоді є не лише здоровий потенціал для націоналістичного руху, але й спроможний, якщо відповідно скеруваний, здобути осяги, які можуть перевершити спроможності старших діячів. Кожна людина має дані стати або дуже добрим націоналістом, або найбільшим противником націоналізму, залежно від виховання. Еміграційна молодь, зокрема студентська, має дані стати наставіть ліпшими націоналістами від тих, що виховувалися в 30-их роках.

Для розв'язки проблеми студентства в націоналістичному русі на еміграції має допомогти відповідна студентська організація. Це Товариство Української Студіючої Молоді ім. М. Міхновського.

Цілий націоналістичний рух повинен прихильно поставитися до ТУСМ та спільно причинитися до його розбудови в чисельну та широко розповсюдженну організацію. ТУСМ може

С. Сокіл

ЧИ СПУТНІКИ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ „НАУКОВІСТЬ” ДІЯЛЕКТИЧНОГО МАТЕРІЯЛІЗМУ?

Отже марксівські філософи в основному заходяться при тому, щоб нові досягнення в дослідах природничих наук святочно проголошувати як „бліскуче підтвердження” старих клясичних (розуміється марксівських клясиків) положень. Рівночасно з цим вони теж вважа-

мати сотні членів та яких 15-20 Осередків Діяльності в самій лише Північній Америці.

Відразу ТУСМ має братися до організування корисних студійно-політичних і виховних акцій та студійних конференцій. Кожний Осередок і навіть кожний член повинен бути зобов'язаний брати участь в таких конференціях. Ці конференції ТУСМ може організувати самостійно або спільно з іншими товариствами, як наприклад з СУСТА, ООЧСУ, СУМ і іншими. Ці конференції мають виявляти актуальні проблеми, відважно їх ставити й наближуватися до розв'язки. Не треба боятися тяжких тем чи критичних проблем. Мусить панувати відвага думки в досліджуванні правди. Ідеї українського націоналізму с так сильні й настільки глибоко пізнані багатьома членами ТУСМ, що не треба побоюватися за їх інтерпретацію нашою студентською молоддю.

Паралельно з ростом та розвитком ТУСМ, провідним студентським активістам доцільно давати все більші політичні завдання і постепенно навантажувати їх більшими обов'язками в пропагандивно-пресовій та організаційній ділянках. В той спосіб відбуватиметься ріст кадрів, приєднування приятелів для націоналістичного руху та української нації.

Молодь повинна внести в самий наш рух динамічність, революційність ментальності, творчість інтелекту, штуку використовувати обставини та примінювати нові тактичні можливості. Треба виразніше наголошувати націоналістичні ідеї в літературі, в історіософії, в етиці, в пропаганді, у внутрішній політиці. Наше студентство є здібне. Воно здібне дати свій вклад в наш визвольний рух. Треба тільки й старшим і молодшим наполегливіше зі собою дружньо, зі зrozумінням працювати й здобувати нових успіхів.

ють своїм священним обов'язком всі ці тези, що виходять поза рамці їхніх „клясиків”, навипередки згірдливо прозивати „ідеалізм”, який треба з усією рішучістю поборювати. При тому не гербується й найгострішими висловами й найжорстокішими методами морального терору проти визнавців чи представників „ідеалізму”. Ясно, що об'єктивні вчені бачать, що при таких методах ніяка справжня наукова дискусія не є можлива; все зроблено заздалегідь, щоб справді свободної, справді згідної з науковою методою дослідження виміни ідей і поглядів не відбулось.

Це один аспект, який свідчить проти науковості діямату. Другий аспект, що також заперечує науковість діямату є той, що вже в часі Енгельса він не був продуктом „наукового дослідження”. В дійсності й тоді, як тепер діямат, це згори накинена природничим наукам ідеологія, а не наукове дослідження.

Тут треба згодитись із проф. Р. Гавеманом (директор інституту фізикальної хемії в Берліні), який писав:

„Що торкається відповіді на наші три запитання (про причиновість, правдоподібність і дійсність, випадок та закономірність) Енгельс не міг за тодішнього стану розвитку природничих наук XIX століття вийти далі поза те, чого вже було досягнуто через матеріалістичне перетворення Гегелівської діялектики. В міжчасі природничі науки зробили нові відкриття, які всю стару діялектику, себто також матеріалістичну діялектику, включаючи туди й питання про правдоподібність та дійсність, про випадковість і закономірність та про причиновість вправді ще не цілком викинули на смітник, але кинули нове світло й впровадили нас в сферу нескінчено глибшої об'єктивної діялектики природи. Це якраз ота так голосно філософськими догматиками (за браком речевого знання) окричана й висміювана комплементарна (доповнювальна) теорія т. зв. копенгагельської школи Ніля Бора, ця геніяльна концепція квантової механіки — зуміла дати так багацько подивугідного матеріялу для відпо-

віді на наші запитання" (причиновість, припадковість, закономірність і т. п.).

І далі той самий східно-німецький професор, що чайже мусить коритися советській „генеральній лінії”, яка теж підкоряє собі науку, пише: „Під час того, як деякі наші філософи ще порпаються в схолястичних суперечках про те, чи випадковість виникає внаслідок схрещення різних закономірностей, фізики розвинула цілісну (повну) теорію правдоподібності (можливості) і дійсності (реальності). випадковості й закономірності для т. зв. мікрофізики. Наші філософи стоять при цьому збоку та не довіряючи, думають собі, а чей вони найдуть якусь волосинку, бо в іхніх, звиклих до загальників умах не вміщуються ці цілі грубі стовпи, що їх доставляє нам тепер фізика. Чи ж можна дивуватися, що нові, грубі матеріали, на які шлунки догматиків є заслабі, стали добичною всяких філософських шарлатанів?”

Що пробивається із цієї, трохи езопівської (з огляду на советську цензуру) мови Гавемана? Оправданий острах й недовір'я науковця, який частенько мусів переживати те, як то діялектичний матеріалізм „в боротьбі проти ідеалістичних виявів, що виходили на верх у зв'язку з новими досягненнями в науці, посувався аж до заперечення самих тих досягнень”. Саме те стверджував теж фізик Д. Блохінцев, який є директором атом-города в Дубні, під час московської конференції для обміркування філософічних питань модерної науки.

Можна б навести більше голосів самих підсоветських вчених, з яких видно, що діямат не є ніяким продуктом природничих наук. Але й наведеного вистачить, щоби ствердити, що діямат це не наука, але накинена природничим наукам псевдофілософія чи пак, як дехто хоче сказати, ідеологія.

На закінчення треба якнайкоротше підкреслити таке: як згадано в першій частині статті (в попередньому числі „Вісника“) діялектичний матеріалізм не може чванитися своєю науковістю, бо він не є продуктом наукового дослідження. Існує науковий спріміж фізиками-науковцями в Советах, а діяматом, бо існує спріміж догматистами й ревізіоністами й нарешті спутники не літають за законами діялектичного матеріалізму, але за за-

M. Карай-Дубина

ЗА ФАСАДОМ ОКОЗАМИЛЕННЯ

Згідно з постановою минулорічної січневої сесії Верховного совета СССР, советська армія, в пляні хрущовського „мирного курсу”, на 1. 1. 1961 року була ніби скорочена на 1,2 млн. вояків. Хрущов у своїй промові на сесії офіційно заявив, що на 1. 1. 1960 р. чисельність советських збройних сил: (наземні, повітряні і морські сили) дорівнювала 3,6 млн. вояків і офіцерів, а після чергового скорочення, дорівнюватиме 2,4 млн. Немає сумніву, що впродовж 1960 року відбувалося скорочення скількості советських збройних сил; очевидно, не в пляні „мирного курсу”, але в пляні докорінної їх реорганізації для майбутньої агресії на Захід, в пляні перемоги „соціалістичної” системи над капіталістичною. Реорганізація московсько-большевицького збройного інструменту розпочалася ще після усунення з посади міністра війни маршала Жукова (1957 р.), і треба думати, що на 1. 1. 1961 р. вона вже закінчена. Впродовж минулих трьох місяців советська військова преса не подає ніяких вісток про скорочення армії, але чистка „кістяка” — офіцерства від ідеологічно-політично ненадійного елементу відбувається далі.

За відомостями, якими нині диспонує Захід, советські збройні сили на 1. 1. 1961 року нараховують приблизно 3,3 млн. вояків і офіцерів. Якщо вірити, що Москва справді скоротила советські збройні сили в 1960 році на 1,2 млн. осіб, то виходить, що Хрущов на минулорічній січневій сесії Верховного совета казав неправду — чисельність армії дорівнювала не 3,6 млн., але 4,5 млн. осіб. На 1. 1. 1961 р. збройний інструмент московсько-большевицького імперіалізму мав такий склад: наземні війська — 2 млн., які озброєні 55 тис. панцирами, 55 тис. різними гарматами (звичайними, реактивними, ядерними), 10 тис. ракетами, 10 тис. танками Ньютона, і нові відкриття у фізиці, які визначають сферу своєрідної „свобідної волі“ для електронів чи там частинок атома й теорія хвиль, що є повним запереченням матеріалістичної догми про матеріальну істоту матерії і тим подібні нові теорії фізики та інші новіші здобутки науки заперечують науковість діялектичного матеріалізму.

ними, атомно-тактичними, тяжкими самохідними й ін.), 30 тис. гранатометами (звичайними польовими і ракетними), 25 тис. зенітними гарматами та зенітними ракетами протиповітряної оборони, керовані автоматичними приладами керування зенітним вогнем (скорочено „пуазо”); літунство — 600 тис. осіб, яке диспонує 19 тис. літаками різного бойового призначення: реактивні літаки-винищувачі надзвукової швидкості, розвідчики, бомбардувальники-винищувачі легкі, бомбардувальники тяжкі та гідролітаки; морська флота — 700 тис. осіб, має на озброєнні 2.300 надводних кораблів різного призначення та приблизно 500 підводних човнів, до складу яких належать 275 човнів далекого засягу дій, озброєних ядерними ракетами, 150 човнів льокального засягу дій (т. зв. малі підводні човни) та 75 підводних човнів різномірного призначення. Це — основні бойові збройні сили. Але крім них, існують також залізничні, будівельні, шляхові, транспортні та інші війська; прикордонні і внутрішні війська КГБ, чисельність яких доходить приблизно до 650 тис. осіб. Очевидно, Москва диспонує спеціальними парашутно-десантними диверсійними з'єднаннями, групами, вишколеними для „червоної партизанки” в тилах ворога, як також і резервовими дивізіями в запасі.

Згідно з відомостями стратегічних дослідів англійського інституту, Москва має можливість мобілізувати впродовж 30 днів ще додаткових 125 дивізій. Цей інститут оцінює, що загальний людський мілітарний потенціял, який Москва зможе змобілізувати на випадок війни, доходить до 7 млн. осіб.

26 січня 1961 року Центральне Статистичне Управління ССР офіційно повідомило, що чисельність підсоветського населення становить 216 млн осіб. Беручи до уваги советську мобілізаційну зasadу до другої світової війни — 500 тис. населення виставляє і поповнює одну дивізію — можна розраховувати, що Москва виставить на випадок третьої світової війни 420 дивізій.

Очевидно, сучасний розвиток атомно-ракетної науки, електроніки, хемії, мікрофізики, автоматики, радіотехніки й ін. галузей позначається не тільки на озброєнні армій, але й на їх живій, людській силі. Якщо в другій світовій війні, напр., далекобійна тяжка артилерія

належала до стратегічних резерв головного командування (армійського, фронтового), то тепер ця справа виглядає інакше — артилерію стратегічної резерви окремого призначення заступили далекобійні міжконтинентальні ядерні ракети. Для їх обслуговування потрібно менше вояків і офіцерів, ніж для обслуговування далекобійної тяжкої артилерії, але ракети вимагають висококваліфікованої обслуги — техніків, інженерів та технічно грамотних пересічних вояків. Однаке, одна ракета оперативного призначення з ядерною боєголовкою заступає батальйон тяжкої артилерії, а одна воднева бамба середнього засягу дій заступає полк тяжкої артилерії, або одну піхотну дивізію. При таких умовах розвитку збройної техніки і вивінування нею армій, немає потреби тримати багатомільйонову армію.

Але московські імперіялісти комбінують інакше — вони шукають „золотої середини”, сполучуючи масовість з атомно-ракетним озброєнням. Для боїв на суходолі вони тримають 2 млн наземних моторизованих військ, вивінуваних швидкими легкими і середніми танками та бронетранспортерами. Їх підтримуватимемо оперативно-тактичне літунство й атомно-ракетні частини близького і середнього засягу дій, а для вирішення стратегічних завдань призначенні ядерні ракети далекого засягу дій — для руйнування мілітарно-індустрійних центрів, економічно важливих об'єктів і глибокого ворожого запілля. Про те, що московські імперіялісти не відмовилися, а тільки „ре-конструювали” доктрину масовості армії, пристосовуючи її до потреб майбутньої війни, свідчить і чисельність сателітних збройних сил. Їх загальна кількість становить 965 тис. осіб, в тому числі: наземні сили — 790 тис. = 65 дивізій; морська флота — 50 тис. осіб і літунство — 125 тис осіб. Армії московських сателітів диспонують 12 тис. панцерами, 6,7 тис. гарматами, 2,7 тис. гранатометами, 1,5 тис. зенітними гарматами, 450 надводними і підводними кораблями, 3,2 тис. літаками та 300 тис. військ КГБ.

Крім того в сателітних державах розміщені московські окупаційні війська: в Польщі т. зв. північна група військ — понад 2 дивізії, в Східній Німеччині — приблизно 20 дивізій (350 тис. вояків), які мають називу „sov. група військ

у Німеччині", у Мадярщині — 4 дивізії, під назвою „південна група військ".

Окупаційними військами в Польщі командував генерал-полковник артилерії Г. Хетагуров, у Мадярщині — генерал армії М. Казаков, — тепер призначений командувачем Ленінградської військової округи, а в Східній Німеччині — генерал-полковник І. Якубовський. Загальна кількістьsovєтських окупаційних військ обраховується на 450 тис. осіб. В Болгарії, Румунії, Чехословаччині і Албанії московських окупаційних військ немає. Там працюють совєтські військові дорадники, місії генералів та співпрацівники московського КГБ. В Албанії Москва має військово-морські бази для підводних човнів та ракетні майдани. Чехи давно відомі, як фанатики-русофіли, Москва їм довіряє і розраховує, що вони дадуть раду словакам, а Румунія і Болгарія нині не виломляється з Варшавського блоکу.

В Азії порядкує 10-мільйонова червона армія т. зв. „Китайської Народної Республіки", яка співпрацює з Середньо-азійською, Сибірською, Забайкальською, Далекосхідною військовими округами та Тихоокеанською в/морською флотою.

Таким чином, нині чисельністьсовєтських збройних сил, після чергового четвертого скочорення в 1960 році, дорівнює до 4,5 млн. вояків та офіцерів, а Варшавський блоц — сателітні держави і Москва — 5,6 млн. Армії сателітних держав та червоного Китаю, не зважаючи на пропаганду „вояцького братерства" не диспонують атомними бомбами, міжконтинентальними ракетами та найновішими підводними човнами. Монополь на найновішу зброю має тільки Москва. Відомо, що Москва не зраджує збройних таємниць державам „соціалістичного табору", тому іноді на Захід доходять вістки, що в найближчих роках червоний Китай або Чехословаччина матимуть власну атомну бомбу. Правда, під Москвою, в Дубні працює т. зв. „міжнародний" атомний інститут, який досліджує „мирний атом", але сучасний рівень індустрії сателітних держав не здатний продукувати власні атомно-водневі бомби, а крім того, інститутом в Дубні диспонує комітет атомної енергії СССР на чолі з генерал-лейтенантом Ємел'янівим, співпрацівником міністерства війни СССР. Отже всі атомні таєм-

ници інституту зберігаються в панцерних сейфах військового управління атомної енергії міністерства війни. Москва дозволила сателітним державам, зокрема Польщі, Чехословаччині і частинно Болгарії виробляти сучасну стрілкову зброю для постачання нею заколотників азійсько-африканських країн і Латинської Америки. Чехословаччина виробляє також модерні гармати, гази, отруйні речовини та електронну прецизну апаратуру.

Звертає увагу офіційна назва московських окупаційних військ у Східній Німеччині — „Група сов. військ Німеччини". Большевицька пропаганда називає Східну Німеччину — „Німецька Демократична Республіка", відрізняючи, таким чином, Східну Німеччину від Західної. Але совєтські окупаційні війська є ніби військами цілої Німеччини — Східної і Західної. Політична мета такої назви — зрозуміла, бо 120-тисячна армія Східної Німеччини та 350 тис. сов. військ, разом 470 тис., призначені окупувати Західну Німеччину. Збройні сили Західної Німеччини — бундесвера — тільки на кінець 1961 року матимуть чисельність 300 тис., і, коли б не НАТО, совєтські окупаційні війська напевно вже „визволили б" Західну Німеччину та „возв'єднали б" Німецьку державу.

Без сумніву, совєтські збройні сили разом з сателітними арміями нині є великою потугою в світі, але не меншою, а навіть більшою потугою є збройні сили західного світу. Крім того, з погляду глобальної стратегії, т. зв. „соціалістичний табір" (разом з червоним Китаєм) оточений міцним кільцем західних військових баз. Москва прикладає багато зусиль, щоб прорвати кільце баз, або створити в глибокому ворожому для неї запіллі власні збройні опорні пункти. Сучасний большевицький скажений крик про колоніалізм має метою розхитати мілітарну потужність Західу, зліквидувати його військові бази, захопити їх в руки московських імперіалістів, відрізати держави НАТО від важливих джерел сировини, підірвати західну економіку та її розвиток і тим самим, в пляні „мирного курсу", виграти економічне змагання. В пляні мілітарної стратегії Куба, Ляос, Конго, Алжир, Анголя відкривають Москві шляхи до глобальної стратегії.

Залякаючи західний світ „непереможністю” советських збройних сил, московські імперіалисти свідомі того, що вона досить далека від дійсної непереможності. Вони здають собі справу з того, що в наступній війні збройні сили зударяться з непереможними арміями Заходу, як також не матимуть і військової допомоги від кол. союзників, яка уможливила їм виграти другу світову війну.

7 вересня 1960 року головнокомандувач Варшавським бльоком маршал А. Гречко писав у своїй статті: „Ми не маємо права недооцінювати сили і мілітарну потугу імперіалістів... В наступній війні ми матимемо справу з дуже сильним ворогом, якого перемогти не легко”. („Красная звезда” ч. 211, 1960 р.). 15 жовтня м. р. начальник бронетанкової академії маршал бронетанкових військ П. Ротлистрів вмістив у „Красной звезде” статтю: „Сучасні середники боротьби і військова дисципліна” в якій писав: „Ми не робимо таємниці з того, що наступна війна... буде жорстокою, напруженою, руйнацькою. Ворог сильний і мусимо це враховувати. В минулій війні головними середниками вогневої дії ворожих сторін були артилерія та літунство. Вимагались і мужність, і відвага, і заліznі нерви, і відповідні мистецькі контрдії, щоб витримати збройний вогонь, а потім кинутись на ворога і розгромити його. В наступній війні головним середником вогневої дії на ворога та його поразки буде. ядерно-ракетна зброя. Очевидно, в умовах застосування такої збройі, від людського складу армії вимагатиметься десятки разів більшої відваги, мужності, стійкості, дисциплінованості...”

Один з московських теоретиків війни генерал-лейтенант С. Красільников пише про „характерність сучасної війни”, що... „збройні сили є інструментом війни. Вони перебудовуються в такому напрямі, щоб відповідали характерностям наступної війни. Імперіалістичні країни приспішено перебудовують власні збройні сили, щоб зробити їх непереможними і високоякісної потужності. В перебудові і реорганізації наших збройних сил ми мусимо це обов'язково враховувати” („Красная звезда”, 18. 11. 1960 року).

З наведеного тут переконуємося, що советські маршали й генерали з великою нехіттю, але мусять стверджувати мілітарну потугу За-

ходу та могутність його збройних сил. Москва знає, що безкінцевим пропагандивним тлумаченням воякам і офіцерам про непереможність сов. армії дійсної непереможності не створиш. Тому за останні часи ЦК КПСС звернув найбільшу увагу в армії на ідейно-комуністичне виховання особового вояцького складу, поклавши головну відповідальність за ідейний стан збройних сил на військові партійні організації. Найголовнішим для ЦК КПСС в ідейному вихованні є — створити з різнонаціонального контингенту армії однорідну сіру служняну вояцьку масу, яка б незаперечно виконувала московські накази та жертвувала своє життя за московський імперіалізм. Крім ідейно-пропагандивних заходів, ЦК КПСС передбудував партійну систему сов. армії, запровадив нові статути, вимагає від армії залізної дисципліни, наснажує збройні сили інженерно-технічними кадрами, перепроваджує чистку офіцерського складу, збільшує відсоток офіцерів-партійців. У березні місяці „Красная звезда” вихваляється, що тепер є такі військові частини, де 70—80% офіцерів належать до членів компартії.

Московсько-большевицька пропаганда накидає кожному воякові фальшиве переконання, що, крім советського вояка, немає в світі іншого, який був би ідейно віddаний батьківщині, як советський вояк, але поряд з тим твердить, що в армії не все гаразд з ідейним вихованням, бойовим вишколом і опануванням нової збройної техніки. „Красная звезда” від 28 січня ц. р. пише: „Вирішальною умовою длясягнення високих показників вишколу особистого складу, неухильної досякональності його бойової майстерності є чітка організованість, докладне і беззаперечне виконання приписів військових статутів та наказів командирів і начальників. Залізна військова дисципліна — підстава бойового поготівля частин і кораблів. Як у військовий час, так і за мирного часу успіх сприяє тому, хто найдокладніше виконує приписи військової служби, для кого висока дисциплінованість є звичкою, внутрішньою потребою. Виховання свідомих, дисциплінованих вояків, формування їх високих морально-політичних і бойових якостей — це найперший обов'язок командирів і начальників...”

Запитаємося: для чого пише „Красная звезда” ці давно відомі пропагандивні істини? Та

тільки для того, щоб загальною фразеологією замаскувати мізерні якості бойового вишколу, захистання військової дисципліни, відсутність у вояків тісі „партійної” свідомості, яку вимагає від армії Головне Політичне Управління та невиконання командирами і начальниками їхніх „найперших” обов’язків. А далі „Красная звезда” пише більш конкретніше, як в армії нині виглядає „бойова майстерність” та „висока комуністична” ідейність вояків. „На жаль, — пише командувач Московської округи противопітряної оборони генерал-полковник П. Батіцький, — є ще такі офіцери, які допускаються в бойовому вишколі послаблень, спрошувань, а найтяжчі завдання військового вишколу виконують без потрібної напруги...” („Красная звезда” 28. 1. 1961 р.). Командувач Прибалтійської військової округи генерал-полковник І. Гусаковський нарікав наsovетських офіцерів, що вони „нестримно наступають на ворога в кабінетах, клясах, на мапах, а в реальних бойових обставинах під час маневрів на місцевості стають безпорадними і втрачають запал нестримного наступу... „Ракети і водневі бомби — це середники бою високих начальників. Їм в першу чергу й належиться вивчати цю зброю, а наша справа маленька”, — так міркують в сов. армії командири стрілецьких підрозділів”. — стверджує Гусаковський сучасне ставлення до ядерно-ракетного озброєння пересічних вояків та малої ранги офіцерів сов. армії. 12. 2. ц. р. „Красная звезда” нарікала, що в сов. армії „існує ще велика кількість слабих місць. В окремих підрозділах не все ще зроблено, щоб з максимальним ефектом провадити процес вишколу, утримувати на потрібному рівні залишну військову дисципліну, забезпечувати високу дієвість виховної роботи. В деяких підрозділах Закавказької військової округи (командувач округу генерал армії К. Галіцький) відсутня відповідальність за доручену справу, послабшила вимогливість до офіцерів та підлеглих вояків, кульгає організаторська робота...”

18. 2. ц. р. Головне Політичне Управління ударило тривогу, що в сов. армії квітне панібратство, кругова порука, між вояками різних національностей немає „інтернаціональної дружби народів ССРС”, замість „дійсної” військової дружби нуртується „звироднілі явища”,

що протиричать заложенням комуністичної моралі та ідеям марксизму-ленинізму. Головне Політичне Управління навмисне не подає до офіційного відома конкретний зміст „звиродніліх явищ” та порушень „інтернаціональної дружби”, але не тяжко здогадатися, що вояки з поневоленіх Москвою неросійських народів чинять спротив большевицькому вихованню та перетворенню неросійських народів в одну загальну советську націю під керівництвом „великої московської”.

В грудні минулого року міністерство війни ССР звертало увагу політначальників на пустопорожню галасанину, за якою партійні і комсомольські організації приховують свою бездіяльність у ділянці ідейно-комуністичного виховання вояків... „Різнородних заходів в справі виховання вояків комсомольські організації здійснюють досить таки багато”, — писала військова преса. — „Всі пляни щомісячно виконуються, і, якщо їм вірити, то потрібно було б чекати, що кількість дисциплінарних порушень повинна була б зменшуватись. Але на ділі справа виглядає зовсім інакше. Майже щовечора виголошуються лекції, доповіді, висвітлюються різні кінофільми, влаштовуються вечори розваги, культури, але...” Але вояки сов. армії не бажаючи виконувати приписів сучасної залишної дисципліни та порушують військові закони сов. збройних сил. Спротив марксистсько-ленинському ідейному вихованню вояків у Закавказькій військовій округі набрав таких великих розмірів, що головне політичне управління в кінці грудня мин. року скликало в Москві спеціальну нараду, на якій звітував за стан ідеологічного виховання в згаданій округі перший заступник начальника політ управління округи генерал-майор Г. Якімов. На нараді політ управління округи було дуже гостро скритиковане. Згідно з офіційним повідомленням, в Закавказькій військовій округі виявлено досить серйозні недоліки в ділянці ідейно-політичного та військового виховання вояків округи. В багатьох військових частинах і з’єднаннях офіцери, політпрацівники та парт-організації не виконують постанови ЦК КПСС „Про завдання партійної пропаганди в сучасних умовах”. Виявляється, що вояки вишукують різні причини, щоб ухилитись від політичних і військових навчань, тижнями не читають

газет, не бажають слухати радіонадавань, антиполітично реагують на московську партійну пропаганду, на політнавчанні ставлять такі питання, що не відповідають „підставам” марксистсько-ленінській ідеології.

Командувач Одеської військової округи генерал-полковник А. Бабаджанян 7. 1. ц. р. нарікав в „Красной звезде”, що офіцери округи „не знають нових військових статутів — дисциплінарного та статуту внутрішньої служби”. Навіть більше того, особисто порушують військову дисципліну, плямують „честь” советського офіцера. Деякі молоді (головне молоді!) офіцери спізнюються на навчання, не виконують наказів старших начальників, сперечаються з ними, люблять випити. Пиятика серед офіцерів сов. армії набрала таких великих розмірів, що генерал-майор літунства В. Буянов 10. 1. 1961 року в „Красной звезде” вмістив спеціальну статтю під заголовком „Привід для пиятики”. Буянов наводить досить характерний приклад. „Добре почав службу в літунстві капітан П. Одного вечора, після літунських вправ, він запросив найближчого і найщирішого свого приятеля офіцера М. наступного дня прийти з дружиною для відзначення дня народження доњки... Коли гості зібралися на призначений час, розпочалася пиятика. Пили за доњку, за „папу і маму”, за присутніх. Потім пили гуртом і окремо: за начальство, партію, її „мудрість”, за літаки, повітря, непереможну армію і допились до того, що найщиріший приятель офіцер М. вибив капітанові П. око... Далі Буянов твердить, що офіцери майже кожного вечора вишукують зачіпки для пиятики: піднесли офіцера рангою — треба „облити” (випити), призначили на вищу посаду, дали нове житлове мешкання — треба випити. „Обливання” улаштовуються без нагоди і при кожній нагоді”, — пише генерал. П'ють у день народин офіцера, його дружини, синів, доњок, у роковини весілля і т. д. П'ють з начальниками і без них, з підлеглими і одинцем, колективом і самітно. Через декілька днів згадана газета вмістила статтю, в якій порушує справу грошових переказів поштою, що їх висилають рідні воякам. Газета пише, що вояки, одержуючи від рідних гроши, заходять до ресторанів, влаштовують пиятику, порушують громадський порядок, приходять п'яними в касарню... На пі-

М. Дагор

НАШЕ МИСТЕЦЬКЕ ПОЖНІВ'Я

Від Редакції:

Вже та обставина, що „Вісті з України”, видавані в Києві вважали потрібним устами мистця Касєнчука подати критичне, а місцями прихильне, як, напр., про Черешньовського, Литвиненка й ін., обговорення мистецької виставки в Дітройті, яке доводить, що ця виставка їм заболіла й поцінила в чутливі місце, вистачало б для того, щоби ми, які живо інтересуємося процесами в Україні відступили місце для оцінки всіх мистецьких виставок.

Та ми маємо й другий момент на увазі. Мистецтво, в якому виразно відбито національний первень, займає визначне й почесне місце в нашій ідеології.

Наше мистецьке життя позначилося в останніх вісімох місяцях небувалим досі розмахом. Найважливішою подією в тому часі слід уважати велику мистецьку виставку в Дітройті, яка відбулася у вересні в 1960 р., в тому важливому промисловому центрі Америки, а яка звернула увагу як української, так і американської духової еліти. Успіх цієї виставки був заслугою не лише наших мистців, але неменше й радної п. Марусі Бек враз з її братом.

Український мистецький центр у Нью Йорку, який виконав усю організаційну й технічну роботу, зв'язану з виставкою в Дітройті, заоччений тим успіхом, набрав великого розмаху в дальшій акції вже на тутешньому терені. Так

такня начальства: чому вони п'ють? — відповідають: „за традицією, бо російська армія усталилася пиятикою на весь світ...” Що ж?! Говорять правду!

Як відомо, окозамилювання є невід'ємною складовою рисою московського большевизму від початків його існування. Ленінська національна політика, большевицька історія, соціалістична культура, розвиток побудованого соціалізму, його політичні й економічні досягнення і т. ін., — це загальне фальшування і перекручення дійсного стану, підфарбованого рожевою пропагандою окозамилювання. До цьогорічного січневого пленуму ЦК КПСС компартія і її уряд дуже ретельно приховували широчезну практику окозамилювання, яка пронизувала всі ділянки життя в ССР.

(Продовження буде)

то численні мистці, як ось Михайло Мороз, Гніздовський, Гуцалюк, Черешньовський, Бачинський, Кузьма, Литвиненко, Цимбал та Надія й Сергій Макаренки чи то індивідуально чи в групах мали свої виставки. Через брак місця неможливо написати про всі ці виставки, а тільки про декотрі. Почнім від пп. Макаренків.

Шлях мандрівки пп. Макаренків був справді довгий і важкий. Виселені з Києва в 1943 р., вони виїхали спершу до Італії, де перебували 4 роки, в тому цілій рік у Римі, а відтак переїхали до Аргентини й там провели 12 років своєї скитальщини. Вони обоє мистці-маліярі, пані Надія Сомко-Макаренкова студіювала маліярство в проф. Василя Кричевського, а її чоловік — що присвятився головно ділянці портрету, був учнем проф. Федора Кричевського й Михайла Бойчука. Сфера мистецьких зацікавлень Н. Сомко-Макаренкової вийнятою широка: вона обіймає етнографічні етюди, історичні композиції аж до численних картин типу тихомир'я (мертвої природи). Свої історичні композиції мисткиня трактує візійно, чим осягає цікаві ефекти: перед очима глядача пересуваються сцени з днів нашої слави такі, як: „Князь Ярослав Мудрий зі своєю родиною у воріт собору св. Софії”, або „Гетьман Мазепа зі своїм почтом” і „Великодня ніч” (Мазепа під час Воскресної Утрені в Києві). Ці картини втримані в дуже ясних тонах, роблять враження кольорових візій.

Вже цей один факт, що саме жінка-маліярка пробує розгорнути свої творчі сили в ділянці історичної тематики, є дуже небуденним явищем. Отся галузь творчості вимагає глибокої підготови: історичний маліяр мусить бути універсалістом — орієнтуватися досконало в основах композиції, далі портретистом, пейзажистом, костюмологом, першорядним знавцем даної доби, не згадуючи вже про високі технічні вимоги, які ставиться до історичних картин. Саме тому мистці, що присвячуються історичній тематичі, повинні бути повністю матеріальнюно забезпечені, щоби не мусіли оглядатися на принагідні заробітки, а всю свою снагу й творчий ентузіазм могли спрямовувати в бік своїх великих душевних зусиль. Історичний маліяр мусить мати своїх меценатів, своїх відборців, а таку ролю перебирає на себе своя власна

держава, там же, де немає таких передумов, того роду мистці-ідеалісти скоріше, чи пізніше розчаровуються у своїх зусиллях і переходятять на заробіткову працю. І тільки дуже сильні індивідуальності тривають далі в своїй творчій настанові.

Отже спроби п. Сомко-Макаренкової в ділянці історичних композицій треба вважати дуже небуденним явищем у наших несприятливих життєвих умовинах і щиро побажати їй, щоби вона все таки знайшла належне зрозуміння серед поклонників справжнього мистецтва, навіть нашої нової еміграції.

Мисткиня почуває себе найкраще в студіях мертвової природи, зокрема в етюдах цвітів. Вже самі її технічні засоби, якими вона орудує помайстерськи, свідчать про повну зрілість артистки — вона має не пензлями, а виключно шпахлею (ножиком до збирання фарб із палітри), що вимагає непересічної певності й легкості руки, бо кожний мазок має своє окреме значення, як під технічним, так і кольористичним оглядом. І саме в тій ділянці артистка виявляє себе вірною ученицею проф. Василя Кричевського, який в своїх олійних картинах орудував також майже виключно шпахлею, осягаючи в тому напрямі вершини віртуозності, а його учениця перебрала увесь досвід свого знаменитого учителя.

Сергій Макаренко, її чоловік, почуває себе найкраще в ділянці портретного маліярства. Ще перебуваючи в Аргентині, він виконав цілу низку портретів на замовлення, що дало йому повне матеріальне забезпечення. Все таки він не вдоволявся тим і для себе малював інший рід портретів. Були це портрети історичних осіб, їх треба було спершу виносити в своїй душі й щойно тоді реалізувати. Найчастіше він малює Шевченка і вже тут, у Нью Йорку виконав декілька вдалих портретів нашого генія, які прикрашували залі на святочних академіях.

Після пп. Макаренків загостив до Америки й черговий наш визначний мистець Віктор Цимбал разом зі своєю дружиною. Він уродженець Київщини, початкові мистецькі студії віdbув у відомій київській школі Миколи Мурашка під проводом керівника цієї школи та у проф. Михайла Козика. Опісля виїхав до Праги, де продовжував свою едукацію в україн-

ській „Студії плястичного мистецтва” і в державній Високій мистецькій промисловій Школі. Його професорами були українці: Мако й Модзалевський та чехи: Машек, Кіселя й Шуссер. Коли згадую про учителів Цимбала, то хочу лише відзначити, що він не попав під нічий вплив, не перебрав від них нічого крім знаменито опанованого рисунку, який здобув сам, своїм власним зусиллям. І почав іти далі своїм власним шляхом. Можна навіть сказати, що цей мистець згодом неначе замкнувся в собі, жив життям анахорета, але наслідком такого зосередження він допровадив малярську техніку до справжніх вершин, та задивлений у свій власний світ візій, почав їх відтворювати. Його улюбленою технікою є теж шпахля, при чому він дійшов до верхів'я досконалості. До цих високих прикмет його здобутків, слід зарахувати ще й його власний дуже культурний кольорит, в якому проявляється ціла душа того визначного майстра.

Високі технічні й кольористичні осяги В. Цимбала допомогли йому розв'язувати найбільш складні тематичні завдання. Він присвятився головним чином релігійній тематиці. Свое творче „Вірую” подав ось якими словами: „Нині є актуальні такі мистецькі картини, які переконали би людину на певному духовому рівні, що Прovidіння справді існує. Тому, на мою думку, релігійне мистецтво повинно впливати й діяти в першій мірі на атеїстів, а не тільки на віруючих”. Візантіку й здобутки італійського малярства Цимбал не доцінює, вважаючи їх примітивним наслідуванням, а не переданим творчої особистості мистця. Свої власні композиції такі, як „Бог-Творець”, „Божа Мати з північним сяйвом”, „св. Михаїл”, „Христос на пустині” мистець не міг трактувати реалістично, а тільки як фантоми, як творчі візії, при всіх найбільш вишуканих технічних і кольористичних засобах. Саме ці його твори характеризують його не лише, як глибоко віруючу людину, але також, як великого українського патріота, бо він поєднує в своїх працях любов до Творця з почуваннями сина своєї землі. Політично-суспільні катаклізми мистець зображує в таких композиціях, як „Голод 1933 року”, де бачимо замучену жінку з мертвою дитиною на руках, що піdnімається до небесних висот із виразом найбільшого болю на ли-

ці, щоби засвідчити перед найвищим Суддею про жахливе горе на Україні. Але вже в черговій картині він відкриває нам іншу візію: над церквами Києва майоріє подвійна барвиста веселка, щоби звістити новий світ, нову добу в нашому недалекому прийдешньому.

Неменше важливою ділянкою в творчості Віктора Цимбала є його графіка. Щоправда, виставлені на цій експозиції зразки мали майже виключно комерційний характер, але абстрагуючи від їхнього призначення, ми бачили в них руку непересічного майстра, що вміє рівно добре володіти різцем ксилографа, як і шпахлею досвідченого маляра. Влучно схарактеризував його проф. В. Січинський ось якими словами: „В працях Віктора Цимбала панує синтеза й монолітна стисла форма, що говорить про патос творчості, вічну ідею української духовості. Ця духовість і мистецька творчість не пропадає і на далекій чужині”.

Черговою вдалою імпрезою в нашему мистецькому житті була збірна виставка праць молодого маляра Володимира Бачинського, який саме тепер закінчив свою мистецькуeduкацію в Нью Йорку й вибирається в закордонну подорож до Італії. Цей молоденький мистець (нар. 1936 р.!) вразив нас показом своїх праць, дуже різнопорядних під тематичним оглядом, але й втриманих на високому технічному рівні. Що найдивніше, то власне в американських мистецьких високих школах (у більшості випадків) обов'язує виховна система, сперта на культивуванні модерністичних течій, при чому всі здобутки, які поставила на традиціоналізмі, трактується тут, як щось перестаріле, немодне. Але Бачинський відчував інтуїтивно неправильність таких прийомів і зумів протиставитися тим крайньо одностороннім поглядам. Він вибрав шлях реалізму з глибокими студіями природи. Допомагає йому в тому не-пересічна технічна легкість, зокрема в акварелевих етюдах. Та Бачинський не вдоволяється хвилевими досягненнями, він ставить уже тепер перед собою важкі завдання. Саме на цій першій ньюйоркській виставці він виступив із великою, чотири-метровою композицією „Голгота”, в якій відтворив мучеництво визнавців науки Христа від початків Християнства по сьогоднішній день. Оце велике зусилля молодого мистця, насычене глибоким змістом, а при

В ПОШАНУ ОРДЕНОНОСЦЯМ

(Фейлетон)

Київський журнал „Вітгизна” надрукував статтю п. з. „Високі урядові нагороди”, в якій редакція страшенно радіє з цього приводу, що на „Декаді українського мистецтва” в Москві 1014 працівників літератури і мистецтва УРСР одержали „урядові нагороди” — всякі ордени, медалі, грамоти...

поважних технічних здобутках його, відкриває великі сподівання на його дальше майбутнє. Нічого дивного, що при доктринерських застеженнях і упередженнях його педагогів, Бачинський дістав у Нью Йорку аж дві грошові нагороди, що дали йому змогу виїхати на дальші студії до соняшної Італії. Немає сумніву, що він знайде там добрих педагогів, які зуміють виховати його на визначного мистця. З великою увагою будемо слідкувати за його дальніми успіхами.

Вже в останньому часі відбулася виставка малярських праць Любомира Кузьми (тим разом у Народному Домі в Нью Йорку), до якої прилучився й наш відомий скульптор Михайло Черешньовський, приміщуючи на ній дві свої різьби: проект пам'ятника Лесі України для Клівленду, поруч оригінальної статуї поетки. Характеризує її величність та позасвітній спокій. Саме в тому творі Черешньовський дав себе піznати як зрілий скульптор-монументаліст. Цінним додатком до експозиції картин Віктора Цимбала була низка різьб Сергія Литвиненка.

Крім цих виставок, що відбувалися під фірмою Об'єднання мистців українців, мали свої індивідуальні виставки в американських льокалях у Нью Йорку: Михайло Мороз, Яків Гніздовський і Гуцалюк.

В загальному огляді всі згадані виставки свідчать пророчисто про високий рівень нашого мистецтва на еміграції, що навіть у несприятливих теперішніх життєвих умовах розвивається даліше й можна надіятися, що скоріше, чи пізніше зрівняється з найвищими досягненнями чужинецьких майстрів.

Але було би теж дуже побажане, щоби серед нашого громадянства знайшлися люди, які зуміли би підтримати творчий ентузіазм наших українських мистців, а вони вповні заслужили собі на це.

В тому моменті, коли я прогитаю це, пригадався мені заспів до популярної ще досі „галіцької” пісні про Цісареву Єлизавету... Як то... „наш цікар з цісаревою” сиділи в Бургу й сушили свої ясні голови тим, гим би то нагородити вірних Тирольців Сходу, галицьких русинів. І врешті впали на спасенну гадку: давай, наб'ємо для них медалі!

Цар Нікіта на Кремлі либо не дуже-то журився, гим має нагородити угасників малороссійського цирку, званого „Декадою”, бо ордени та медалі були в нього готові, набиті, тільки гітай їх на широкі груди вірних хахлів — співців та обожновагів „зоресяйної Москви” і „святого Кремлю”. Ну, і нагітав, нівроку! 1014 „працівників” одержали урядові нагороди! — захлистується з радості бідна, київська „Вітгизна”. Деякі „урядники”, як, напр., цьогорігний ювілят, Павло Григорович Тигина, або Олександер Корнійгук, то вже мають стільки цих бляшок, що незадовго, хіба, будуть носити їх на грудях і на спині... Смішно, але й до болю соромно за наших майстрів слова, що їм не тільки кажуть писати вірнопіддані гимні й пеани, але ще й роблять з них блазнів за цю песню службу.

У списку відзначених на цій „Декаді” найвищою нагородою — орденом Леніна, надібуємо прізвище прозаїка Петра Козланюка (мабуть галиганин), що є тепер головою Львівської Спілки письменників... Дослужився, знагить, Петрунью, на старості років? Оплатилося позигти в Сірка огей і прикідатись кобиляцьким марксистом? Ну, що ж! Зноси, здоров, свою урядову нагороду. Наші советологи говорять, що посаді ордену Леніна мають не тільки „бальшой пагот”, але й великі привілії: до трамваю можуть всідати переднім, а не заднім помостом, як сіра, пролетарська маса, та й у герзі за мануфактурою. ги за маслом, орденоносці мають першенство!

Так, що шануй, Петре, свого Леніна, тримай його в добром стані і щотижня пущуй „Сідолем”, щоб світився „на глянц”, як колись твій покійний дідо пущував цісарську медалю, що її одержав від „Найяскішого Тата” за тирольську кампанію... А якщо там, у вас, під бла-

П. М.

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ В ОЦІНЦІ ВОРОГА

Наприкінці 1960 року вийшла в Варшаві накладом польського Міністерства Народної Оборони вдруге повість Яна Гергарда п. з. „Луни в Бещадах”, присвячена боротьбі проти Української Повстанської Армії на Закерзонні в роках 1945-1947. Твір, значить, написаний і виданий нашим ворогом.

Ціль і завдання твору очевидні: підтягнути якось у героїв армію й уряд комуністичної Польщі та зневажити її оплюгування Українську Повстанську Армію, а попри неї й польське протикомуністичне підпілля. В одному місці повісти автор згадує Сенкевича, даючи цим натяк, що він поставив собі за взір саме Сенкевичівську брудну, безсовісну й безцеремонну методу зневажування ворога принизливою характеристикою й перекручуванням фактів при одночасному підтягуванні в герой своїх Заглоб. Тому, беручи книжку в руки, треба бути приготованим на розлитий по сторінках повісти бруд шовіністичної агітки.

А все таки, доводиться ствердити, що незалежно від поставленого собі згори завдання, а саме: якнайбільш оплювати УПА і її боротьбу, автор мимоволі виявляє респект для Української Повстанської Армії, її боротьби та героїзму й мистецтва у веденні партизанської війни командирів та бійців Української Повстанської Армії.

**

Повість починається описом переполоху командування відтинку польської армії, на вістку про наступ УПА. Командування відтинка ВОП („Войска Охорони Погранічна”) намагається з'язатись радіовим зв’язком із своїми станицями на терені Лемківщини і з пе-реляком усвідомлює, що

„цієї ночі двадцять станиць ВОП в пограничному трикутнику Команча-Устянова-Сянки перестали існувати. Про те, що сталося з залогою тих станиць, ніхто покищо не мав найменшого поняття”.

Командування відтинка викликає вище командування польської армії, яке спішно висилає в загрожений терен розвідувальні літаки. Летуни звітують радіовим зв’язком, що станиці польського війська в Мокруму, Репеді, Команчі, Ославиці, Новому Лупкові,

гом соціалізму не має добрих хемікалій, щоб гистити такі брязкальця, то ми тут, у Літературно-Мистецькому Клубі, скинемось „по полтиннику” і вишлемо тобі в подарку кілька пляшок „Містера Кліна”, що знаменито сполікує всяку негисть з кухонного посуду, туалет тощо. Тільки не пробуй гистити цим „Містero-Кліном” (огищувальником) своєї совісти — відав, не візьме, бісова лигина!

І к е р.

Волі Міховській, Маньовій, Кальниці, Ветлині і Смільнику — горять. Літаки обстріляно, один пошкоджено.

Головне командування польської армії в Варшаві, одержавши звіт про нові наступальні дії УПА, постановляє „застосувати нові методи боротьби з УПА” (ст. 14).

„Ми вгнанялися за банд’орами в Люблинському і Вільстоцькому (тобто на Холмщині і Підляшші, — П. М.) а ті в Карпатах мали спокій. Роззухвалися. Пполк. Ковалський знає це найкраще. Лише за одну ніч його відтинок втратив кругло сто двадцять людей”, — стверджує керуючий нарадами генерал (мабуть, Сверчевський).

У висліді окремих нарад польського міністерства народної оборони і головного командування польської червоної армії в терен дій УПА висилається з Варшави найкращих старшин, а польські залоги на Закерзонні скріплюється з поспіхом новими двома дивізіями, збросю й амуніцією.

Другий розділ повісти починається описом „геройського подвигу” доконаного відділом польської протикомуністичної партізанки ВІН — „Вольносьць і Несподіглосьць”: нападу на польську підвodu, що повинна була везти до села товари. Команданта того відділу польських протикомуністичних партізанів, Жубрида, колишнього капрала, а тепер майора, автор повісти представляє як людину примітивну, глупу і тим більше зарозумілу. Жубрид його заступник Піскарж хотіли пограбувати для свого відділу товари, що їх віз польський кооператор для польських селян. Виявляється, що авто порожнє, бо товари не прийшли на час. Замість товарів автом ішало кілька цивільних осіб, між ними двоє старих жидів. Свою злість за невдачу зганяє майор Жубрид на шоферові, польському хлопові, якого наказує своїм воякам вибатожити нагасм (по-шляхетськи). Старого жида, якого весь час німецької окупації переховали перед смертю „там за Бугом” українські селяни, майор польського ВІН наказує застрілити, а жидівці розторочують голову прикладом свого кріса.

За роботою Жубрида слідкує непомітно із своїми людьми Беркут, командант жандармерії УПА відділу Рена. Тут автор протиставляє УПА польським протикомуністичним партізанам і признає виніцтво УПА і її бійців під кожним оглядом. Беркут, — каже автор, — іде за плечима польських партізан у лісі, обсервує кожний їх рух. Стверджуючи, що командант польських партізанів залишив свій відділ без тилового забезпечення, автор зауважує, що „зроблено недбалство, якого ніколи не зробила б УПА”.

В далішому представляє автор польських партізан як авантюристів, що „роблять хрю” з чисто особистих спонук, шукаючи помсті на своїх особистих противниках та наживи, пиячать і впадають в анархію, ліквідуючи фізично одні одних.

Зовсім краще оцінює автор УПА, її командирів і бійців. Розуміється, що УПА, це — згідно з большевицькою та комуно-польською агіткою — німецька вигадка, створена на злість москалям і полякам; члени жандармерії УПА, це недавні вояки СС-дивізії „Галичина”, в УПА — за автором — повно німецьких гітлерівців та фашистів усіх народів Європи.

Описуючи першу зустріч нових польських частин з відділом Рена, автор признає, що відділ УПА вмів мистецьким маневруванням, не тільки вивести ворога в поле, але й захопив при тому гармату, зліквідувавши шість вояків обслуги й забравши ще двох в полон. Помак першої зустрічі з українськими повстанцями змальовує автор так:

„Але що ви втратили гармату! — зробив їм закид Сематицькі.

„А ви теж так зовсім недавно дістали від них в с... — зіртувалися Зайончек”. (ст. 179).

Проходять місяці і випрацьовані головним командуванням польської армії в Варшаві „спеціальні методи” боротьби виявляються безуспішними. „Акція полку залишається незмінною залежною від ініціативи бандитів” — стверджує автор. (ст. 214).

„Курінь Рена оперував на південі від Сянока в ославленій „сліпій киши”: сотня Хріна спалила Габковиці і Тискову; сотня Біра — Савковчик, Творильне і Криве; сотня Стаха пустіла з димом Лішню; курінь Байди пустошив землі на просторах між Сяном і Перемишлем; сотня Ластівки мордувала і палила в околицях Бірчі; сотня Крилача робила те саме під Диновом; сотня Громенка під Перемишлем; курені Беркута і Залізяка шаліли в Грубешівщині, Томашівчині і Любачівщині”. (ст. 283). „Сітка інформаторів районового провідника Ігора діяла справно”. (ст. 285).

Звичайно, за директивами комуно-польської пропаганди, автор представляє діяльність УПА як палення сіл, щоб дискредитувати її в опінії читача. Але критичний читач на підставі ціlosti цієї повісти легко усвідомлює правду, що фраза „УПА спалила Тискову” означає: „УПА змела з лиця землі станицю польського війська в Тисковій і всю залогу тієї станиці”.

Командування польських військ скажені в безсиності супроти УПА. Падає наказ провести хоч один вдалий наступ „на ліс”, на позиції УПА, щоб ліквідацією хоч би якогось малого відділу УПА піднести — по рецепти Сенкевича — авторитет польської армії в очах населення. Переведення акції припадає компанії піоручника Вержбіцького, яка налічує сто десять вояків. І чим кінчиться акція?

„Розвідники плютонів і піоручник Ясінського і хорунжого Вацка перші наткнулися майже одночасно на бандерівців, що лежали за кущами. Впали скошені короткими серіями з машинових крісів: не вспіli навіть віддати пострілу...” (ст. 289).

„Тихо, як духи підійшли стрільці сотні Стаха. Сотні Хріна і Біра вже пів години лежали в кущах, що окривовали (польську) компанію. Чота Різуна замикала доступ до села. Перстень оточення був комплетний...” (ст. 289).

Ціла акція кінчиться тим, щоколо сто польських вояків упало в бою, а трохи старшин і одинадцять рядовиків попало в полон. Живим із сотні бундючних Заглоб повернулося лише п'ять вояків, які на самому початку бою „геройськи” зарилися в сніг у яру і там скрилися перед бійцями УПА.

Ліс, в якому згинула ціла сотня польського війська, при чому УПА не мала втрат, оточує спішно ціла польська дізізія.

„Частини дивізії полк. Серпінського рушили вперед... Їх командування і штаби пересувалися з місцевості до місцевості, відбираючи сумні радіові звідомлення. Ворог був невловимий. По упливі доби, полк. Серпінські знав уже, що його акція кінчиться комплетною невдачею. Трохи пізніше впевнилися в тому командири полків”. (ст. 320).

В часі маршу знаходять старшини польської армії в одному лісі тіла двох повішених. Командант уряду польської „безпеки” пор. Турскі пізнає обох:

„Той вищий був моїм співробітником. Сержант Юзеф Гавелка. Походив з цих сторін. Старий антифашист... Шість тижнів тому зголосився з пропозицією, що піде до бандерівців і буде в них діяти зсередини. Після того не дав знаку життя. Мусіли його розконспірувати”. (ст. 321). Не везе, значить, в відкритому бою, не везе і з провокацією. „Бандерівці” б'ють ворога дошкульно.

Нові наради з ген. Съверчевським у Кракові, нові підкріплення, ще раз „зміна тактики” і щойно по році дошкульних невдач, весною 1946 р. автор нотує перший польський успіх: П'ятнадцять жандармів УПА під командуванням Беркута попадає в засідку сильного ворога, що нічним маневруванням засівся в лісі. Загибіль роя УПА описує автор так:

„Справно заняли становища. Не піддалися паніці, хоч кожний з них здавав собі справу, що противник (тобто поляки) має величезну перевагу, однаково числом, як і положенням. Жандармів УПА було всього п'ятнадцять, а вояків (польської армії) щонайменше батальйон... Не піддавалися, не просили ласки. Не впало це їм навіть на думку”. (ст. 396 і 399).

Але й тепер трапляються польській армії успіхи тільки випадково, а звичайно вона зазнає впродовж усього 1946 р. дошкульних ударів від частин УПА.

Доведений до божевілля ген. Съверчевські, міністер „Оборони Народовій”, вибирається на початку 1947 року на терен боїв, щоб особисто керувати ліквідацією УПА на Закерзонні. У нього ж неабиякий досвід у керуванні партизанкою з часів війни в Еспанії! І ось 28 березня 1947 р. паде і він сам із своєю військовою охороною під Яблінками.

Смертельні удари для УПА на Закерзонні, заповіджені на літо 1945 р., приходять щойно літом 1947 р., коли поляки виселили з терену боїв усе цивільне населення, позбавляючи тим способом УПА джерела достави харчів, а не терен приходять нові величезні підкріплення польської армії.

„Шоста, сьома, восьма, дев'ята дивізії піхоти, комбіновані полки з четвертої і дванадцятої дивізії, сильні підкріплення операційні, зложені з Міліції Обивательської, полки саперів і самоходові, ескадра летунства

— всі ті сили кинено проти бандитів. Появилися теж жовті отоки вояків із славної I Дивізії Косицюшковської і гранатові — Військ Внутрішньої Безпеки... Евакуйовано населення... Поїзди, що привозили військо, забирали, повертаючись, мешканців евакуйованих теренів". (ст. 606).

„Частини советської РОСІЇ і чехословацькі докладно обставили кордони". (ст. 608).

З зіставлення сил, поданих автором повісті, виходить наглядно, що ворог не вдесятеро, але дослівно всотеро переважав УПА чисельно. То чи ж може бути щось дивного в тому, що по двох роках геройської, але ж такої нерівної боротьби бійцям УПА „встоялись не стало сил"? А свободолюбний Захід мовччи приглядався тій боротьбі (автор широко описує в повісті присутність на терені дій УПА двох англійських журналістів, що були наочними свідками боротьби УПА) і — світ цей не схотів допомогти українським борцям хоча б ліками, як не збросо...

У „післяслові" до цієї повісті читаємо:

„Так звана Українська Повстанська Армія, УПА, була створена відомою з-перед війни Організацією Українських Націоналістів, ОУН, в 1943 р. В періоді німецької окупації УПА займалася ліквідуванням польської та більшевицької партізанки. На чолі цілого українського націоналістичного руху стояв Степан Бандера, що керував Українською Головною Визвольною Радою — УГВР. Безпосереднім командантам УПА, підчиненим Бандері, був „Тарас Чупринка" — Роман Шухевич, якому підлягали Головний Військовий Штаб — ГВШ і Крайові Військові Штаби — КВШ, УПА „Схід" — Поділля, УПА „Захід" — Львівське і Станиславівське воєводства, УПА „Північ" — Волинь і Полісся, УПА „Південь" — Карпатська Україна. В Польщі, що її бандерівці називають „Закерзонським краєм", діяли частини УПА „Захід" від жовтня 1945. Ці частини входили в склад „Округи ч. 6", що ділилися на підокруги: „Лемко" — повіти Перемиський, Сяноцький, Ліський, Новосандецький; „Бастіон" — в границях: Сян на заході, північна частина Перемиського повіту; „Данилів" — західна частина повіту Томашів Люблинський, повіти Володавський, Грубешівський і Білопідляський. В підокрузі „Лемко" діяли сотні „Біра", „Бродича", „Бурлаки", „Громенка", „Хріна", „Крилача", „Ластівки" і „Стаха". Підокруга „Бастіон" розпоряджала сотнями: „Бриля", „Калиновича", „Крука", „Шума" і „Тучі". В підокрузі „Данилів" оперували сотні: „Чавса", „Давида", „Дуди" і „Яра". Кожна із сотень мала від 80 до 180 стрільців. Ділилася на 3 до 4 чоти, кожна по три рої — дружини. Сотні об'єднувалися в курені — батальйони. В склад куреня входили 3 до 4 сотні. На чолі округ і підокруг стояла команда, що складалася з командира, шефа штабу, політ.-виховника, секретаря штабу і невеликого відділу служби безпеки. Команди куренів і сотень складалися з командирів, харчових,

політичних референтів і військових інструкторів. Кулені і сотні диспонували відділами жандармерії.

„Політичною організацією ОУН на „Закерзонні" керував „Крайовий Провід", в склад якого входили: крайовий провідник, військовий командир УПА, референт організаційний, пропагандивний, господарчий і Служби Безпеки. Крайовому проводові підлягали районові і місцеві провідники ОУН. Цілість була строго законспірована.

„В 1945 р. одиниці УПА, діючі на території Польщі, об'єднано в групу „Сян". В її проводі стає Ярослав Онишкевич, один із організаторів армії в 1943 р. Він вживав різних псевд, що з них найпопулярнішим був „Орест". Крайовим провідником був Ярослав Старух — „Стяг", а провідником Служби Безпеки Петро Федорів — „Дальнич".

„Діяльність УПА, як і наших (т. зв. польських — П. М.) сил можна поділити на три періоди. В першому — літо 1944 до весни 1946 — банди діяли майже зовсім явно, володіли великими просторами, не криючись, мешкали в лісових шатрах, переводили концетрацію, гостили по селах. В другому періоді — літо 1946 до весни 1947 — бандити потерпіли важкі втрати і були змушені відтягнутися в ліси. Не було вже мови про панування над адміністраційними просторами. Бандити створили тоді цілу мистецьку мережу підземних бункерів у лісах та по селах, скріпили конспірацію і терор. Був то період кретовиськ — назва походить від викупуваних відділами УПА особливих підземних бункерів. Третій врешті період тягнеться від весни 1947 до кінця того року. Тоді проведено остаточну ліквідацію УПА на Закерзонні в акції „Вісла". 17 квітня 1947 р. по трагічній смерті генерала Кароля Съверчевського, 28 березня 1947, під Яблінками, по кликано до життя операційну групу „Вісла" під командуванням ген. Стефана Мосори. Кілька дивізій польського війська і Війська Внутрішньої Безпеки остаточно розбивають, виловлюють рештки банд до березня 1948 року, коли то врешті на південно-східних теренах Польщі настав спокій". (ст. 632-635).

„До тaborів сотень Рена, Байди, Веркута і Залізняка заглянув грізний ворог: голод. Кількість замешкалих сіл в останньому році зменшилася (а в 1947 весь простір обезлюднено зовсім. — П. М.). Кулені не мали звідки брати харчів. Вичерпалися останні припаси.

„Разом з голодом з'явилися хвороби. Найбагатше жниво збирало по селах і сотнях плямистий тиф. Лікарства доходили ще сяк-так до сіл, але бандерівці їх не мали. Кілька транспортів ліків впали на залізниці в руки Служби Безпеки. Нові не надходили.

„Військо, голод і хвороби добивали Українську Повстанську Армію". (ст. 637-8).

На заголовній сторінці обкладинки повісті нарисований великий тризуб з написом УПА. З тризуба скачує кров. Цим автор хотів впійти в читачів думку, нібито герб України УПА сплямлений кров'ю поляків. Та кожна чесна людина, навіть з-поміж польських читачів, розуміє цю символіку інакше: Під цим симво-

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 8 ВІДДІЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ В ЧІКАГО

Дня 12-го березня 1961 року, о годині 8-ї пополудні, в залі СУМА при 24 Вест Чікаго відбулися Річні Загальні Збори 8-го Відділу ООЧСУ. З огляду на те, що на збори прибула велика скількість членів збори розпочалися точно в означеній годині. Загальні Річні Збори відкрив голова Управи д-р Роман Кобицький, вітаючи гостей та всіх присутніх на залі. В своєму слові голова Управи ООЧСУ згадав, що теперішні Річні Загальні Збори припадають саме в часі, коли вся українська еміграція відзначає 100-літній Ювілей з дня смерті найбільшого поета України Тараса Григоровича Шевченка одного з найбільших подвижників національної боротьби за волю своєї народу. Тарас Шевченко перетворив українську народну масу в націю свідому своєї мети. На його творах виродили нові покоління українського народу, які змагались в боротьбі за українську державу в роках 1917-1920, а в 2-ій світовій війні продовжувала цю боротьбу Українська Повстанська Армія під командою сп. генерала Романа Шухевича-Чупринки, який згинув саме 5-го березня 1950 р. в Білогорці під Львовом в боротьбі з большевиками. Сп. Генерал Чупринка здійснював мечем ідеї Шевченка, тому в 11 річницю його смерті віддамо і йому належну пошану. В пошану Шевченка та Генерала Української Повстанської Армії голова управи заряджує двохвилину мовчанку. Опісля вибрано Президію Зборів в такому складі: Мгр Гриневич Мирон — голова, проф. Олійник Теодор і Марко Марчук — члени. Крім того до президії попрошене представника Народної Помочі п. Мгр. Стеценко, СУМА — п. Лущака Мирона, АПАБН — Маслянко Івана. Порядок нарад змінено в тому напрямі, що наперед вибрано комісії: номінаційну і резолюційну, щоб дати їм можливість підготувати нову управу та резолюції. Опісля прийнято змінений порядок нарад. По ствердженні згідності протоколу з з останніх Річних Загальних Зборів спеціально вибраною комісією, на внесок комісії протокол прийнято до відома. Перший звіт у голова Управи д-р Кобицький, який з'ясував в загальному цілорічну працю організації, її успіхи і труднощі, з якого то звіту ми довідалися, що в минулому році 8 Відділ ООЧСУ працював добре і мав поважні успіхи в праці. Одним із поважних досягнень уступаючої Управи було зорганізування Українського Народного Університету при ООЧСУ, який добре розвивається і має поважну кількість слухачів. Брак

лом Волі України, золотим Тризубом Володимира, йшли у бій незрівняної слави бійці Української Повстанської Армії, ряснно скроплюючи його вражую, злою кров'ю наїздника і своєю власною, благородною кров'ю, пролитою в боях за волю і за славу рідної землі.

такої інституції відчувалося вже давно в Чікаго і цю прогалину нашого громадського життя успішно розвязала Управа ООЧСУ і за це її належиться признання. Крім того Управа придбала поважну кількість нових і вартісних-ділових членів.

Для справности дії при організації різних імпрез організовано секцію жінок, які помагали управі в цій дії дуже задовільно. Крім того Управа брала участь в усіх зовнішніх виступах при організації протестних акцій проти большевицьких представників, які приїжджають до нашого міста. Діяльність Управи за минулій рік була жива і дала поважні наслідки суспільно-політичній роботі. Після того складали звіт: секретар, скарбник, фінансовий референт, жіноча референтка і звіт контрольної комісії. Після дискусії над звітами на внесок голови Контрольної Комісії ухвалено одноголосно абсолюторю уступаючій Управі.

На внесок Номінаційної Комісії вибрано одноголосно слідуючу Управу: Голова — д-р Роман Кобицький, 1-й містоголова — Мгр. Балух, 2-й містоголова — Семків Петро, секретар — Інж. Голод Василь, фінансовий секретар — Марчук Михайло, скарбник — Жигак Петро, жіноча референтка — Сливка Марія, господар — Косович Григорій, референтка виховання — Мгр. Прийма Марта, Організаційний — Павликович Мирон, референт культури і освіти — Мандибур Зенон.

Члени Управи: Марчук Марко, Білій Павло, Фіняк Петро, Кулик Михайло.

Контрольна Комісія: Шевченко Борис, проф. Водарук Іван, проф. Михальцевич Іван, Суд Чести: Мгр. Левицький Володимир, Скробач Михайло, Гуцал Петро.

Після вибору нової Управи схвалено відповідні резолюції, в яких між іншим сказано: Посилити працю 8 Відділу ООЧСУ на нашому терені в суспільно-політичній роботі, як передової клітини Організації Визвольного Фронту та піддерживати УККА в його політичній роботі на терені США. Протиставитися рішуче намаганням деструктивної діяльності серед еміграції большевицького „Товариства Зв'язку з Українською Еміграцією за кордоном“ зорганізованого в Києві для цієї роботи. Опрокидувати всю цю брехню, яку він просочує на шпальтах журналу „Вісті з України“. Поборювати „Радянськість“ ширене при помочі журналів та осіб, які пробують ширити радянськість устно серед емігрантів на терені США, а в нашому місті також. В зв'язку з відмовою видачі поштової марки в століття Шевченка, Загальні Збори постановили дальнє допомагати УККА при помочі писання листів до відповідніх чинників в справі видачі марки. Загальні Збори прийшли спокійно і на високому рівні велись дискусії, а відповіді були річеві та добре продумані. Треба сподіватись, що нова Управа підсилена новими людьми буде ще краще працювати для добра нашого поневоленого народу та нашої спільноти тут в Америці.

І. М.

РЕЦЕНЗІЯ

Проф. д-р Василь Орлецький

ЕСПАНЦІ ПРО УКРАЇНЦІВ*)

Молодий автор книги був вояком відомої еспанської Синьої дивізії і як такий брав участь у боротьбі проти московських імперіалістів під час другої світової війни. З певною дозою гумору описує він нелюдські відносини на території так званого Советського Союзу та брутальність москалів, які дошкулювали досить сильно молодим еспанським воякам. Нестро Кастро описує анабазу Синьої дивізії у внутрі московської імперії, непривітне московське підсоння та брутальне обходження московських потентатів з людьми, у тому також з еспанськими воєнними полоненими. Автор студіює своє довкілля досить бистроумно і приходить до логічних заключень щодо нестерпних політичних і матеріальних відносин у царстві модерних червономосковських фараонів.

Маючи зв'язок також з українським населенням та його репрезентантами, автор відразу відмічує велику різницю між північними москалями і південними українцями. Українці припали йому дуже до серця. Для них мас автор лише вирази похвали та співчуття з огляду на їх теперішнє нестерпне положення під тиранським режимом червоної Москви. Ми хотіли б тут навести декілька спостережень та думок автора про Україну, українців та українсько-московський антагонізм.

І так Нестро Кастро твердить, що українці ненавидять червономосковський режим на Україні з самої глибини свого серця. Особливо сильно зненавиділи українці русифікатора Сталіна, про якого говорять вони з більшою огідою, ніж про чорта або про смерть. Україна ніколи не хотіла жити спільно з Московією. Цю істину потверджує довголітня історія боротьби України проти наступаючих на Україну москалів. Теперішнє московсько-українське напруження стараються червоно-московські потентати штучно приховувати від світу. Автор дуже полюбив українців за їх людяність, інтелігенцію та повсякчасну готовість помогти

страдаючим, між ними також і еспанським воякам.

На сторінках 229—229 спиняється Нестро Кастро на сумній минувшині українців під царським режимом, що не поліпшилося і під час теперішнього червономосковського режиму. Навпаки, Москва хотіла б знищити українців фізично. Як доказ на це наводить автор сумну долю однієї робітничої групи, яка складалася з молодих українських дівчат. Наставницею цієї групи була цинічна і брутальна московка Галля (в оригіналі: Galia). Ця жорстока московка старалася з молодих українських жінок висмоктати останні життєві соки. Тому не диво, що Галля виглядала далеко молодшою і свіжою, як українки, хоч вона не була молодшою від своїх українських підчинених. Ця московка не працювала тяжко фізично і тому зберегла свіжі і незмучені черти життя. Автор питается сам себе: „Чому на чолі робітничої групи не стоять українка?“ I відповідає: „А це тому, що тайна поліція не довіряє українцям, а лише брутальному московському елементові“.

Особливо тепло пише Нестро Кастро про сотника советської армії — українця Караженка. Йому присвячує автор кілька сторінок. Караженко є, на думку автора, безперечно українцем, а не москалем. Бо бути українцем, це значить бути людяним — і то навіть тоді, коли українець прикривається з конечності комуністичним плащиком. Велике і приємне враження зробила на еспанця перша промова Караженка до них в його характері як командант табору полонених (стор. 234). У цій промові говорив Караженко не без певної іронії про Советський Союз. Він заявив при цьому еспанським полоненим, що він не є жадним політиком і тому до політики не мішаеться. Однака він мусить виконувати дані йому накази і тому еспанці повинні це зрозуміти і всякі невигоди в таборі приписувати не йому, але загально обов'язуючим таборовим приписам по цілому СССР. Помимо цієї перестороги Караженка на адресу молодих еспанців, панували в його таборі кращі відносини; полонені отримували

*) Juan Nestro Castro: Espanoles en la URSS. Talleres Gráficos Esceliser, S. A. — Canarias 38. Madrid 1959, p. 366.

країні харчі, як в інших сусідніх тaborах. А все це треба було завдячувати виключно батьківському піклуванню Карабенка еспанськими воєнними полоненими. Автор дуже побоюється, що еспанці не раз надуживали добродуту цього симпатичного українця у совєтській військовій уніформі (стор. 236—237). Цей же сотник Карабенко не контролював занадто строго своїх еспанських підчинених і уможливив їм звидіти досить докладно українське портове місто Одесу. Нестро Кастро полюбив дуже Одесу, „це одне з найважніших міст, а то й пряма столиця України, хоч офіціяльно столицею України є Київ”. До цих слів автора треба додати, що я в своїй рецензії книжки одного англосаксонця про СССР навів був свого часу в українській пресі, що в Одесі написи лише в українській мові, між тим, коли написи на вулицях Києва, Харкова, а то й навіть Львова є двомовними — українсько-московськими.

Автор з радістю твердить, що Одеса є чисто європейським, а не азіатським чи орієнタルним містом — як це він бачив майже всюди на чисто етнічній московській території. Жінки в Одесі одягнені по-європейськи як справжні європейки, що не можна твердити про московське жіночтво (стор. 221—227 і 228).

Автор не може простити москаліям, як вони немилосердно виголоджують українське населення, хоч Україна є найбільше урожайною країною світу.

По думці автора українці мають багато спільногого з еспанцями: підсоння їх країни у більшості привітне та тепле як і в Еспанії, українці є погідними і веселими та часто висловлюють свої почуччя у музикальній формі. Натомість москалі є понурими і непривітними, так само як і їх холодна і непривітна країна.

Отже молодий еспанський автор (сам студент медицини) кладе точку на „і”, коли говорить про взаємовідношення українців та москалів. Тому й книжку прочитася українська публіка напевно з великою насолодою, бо автор ніяк не ображує наше національне почуття і не змішує нас з москаліями, як це часто роблять західноєвропейські обсерватори червономосковської дійсності.

Численні ілюстрації роблять книжку, побіч іронізування з московських порядків, ще більше цікавою. Публікація являється безперечно

З ОСТАННЬОЇ ХВИЛИНИ

Саме в часі, як ми друкуємо це число, наспіла вістка про революту на Кубі. Повстанці заatakували Кастро рівночасно в кількох місцях. Населення Куби дає підтримку повстанцям. Хрушчов погрожує Америці консеквенціями. Америка не має з цим повстанням нічого спільногого — заявляє Вашингтон, воно є ділом самого кубинського народу.

**
*

На загал велике враження викликає лет маїора Гагаріна в стратосферу, і хоч чимало сумнівів викликають такі факти, що він приземлився на наперед точно визначеному місці і скочив з парашута й навіть не подряпався, то Совети зуміли все ж таки добитися нового пропагандивного успіху. Виникає натуральний запит: чи Америка мусіла „насти задніх”? Ні, не мусіла. Вже в 1957 році армія просила дозволу випустити сателіта, а в 1959 р. людину. В обох випадках не дістала дозволу, бо це... було б занадто воявничо виглядало.

І так зараз в жовтні 1957 р. Совети випустили „спутника”. Так вони досягли першості. А тепер з астронавтом теж мають першість. І так виглядає, ніби вони технічно сильніші, хоч насправді, то Америка є технічно сильніша.

Чи астронавт може скинути водневу бомбу? Це не правдоподібне, бо дуже скомпліковане і при помочі „missiles” практичніше. Чи як обсерватор (шпигун) може літати Гагарін? Американський сателіт робить се справніше. Чому, отже, шум? Пропагандивний успіх в руках майстрів. Америка пропустила нагоду. Винні політики. До цього питання повернемось пізніше.

цінним вкладом до історії другої світової війни та пояснює нам недвозначно, чому еспанці вислали свою Синю дивізію далеко на європейський північний схід, щоб рятувати західну цивілізацію від московського комуністичного імперіалізму. Книжка викличе лише симпатію еспанського читача до України та українців. Тому цю публікацію треба нам лише привітати на європейському книжковому ринку.

НЕВІДЖАЛУВАНА ВТРАТА

Дмитро Галичин — довголітній провідний діяч українського життя в Америці відійшов у Вічність.

В неділю 26 березня ц. р. перестало битись серце людини, ім'я якої впродовж останніх 30 років було нерозривно звязане з працею української спільноти Америки. Як довга і широка американська земля — то не було в ній закутка, де билось українське серце, щоби її не відвідав бл. п. Дмитро Галичин. Він організував, навчав та скріплював моральний і матеріальний стан так низових наших клітин, як і центральних. Йшов Він у своїй громадсько-політичній праці слідами своїх попередників-пionерів, які відзначалися великою витривалістю, дбайливістю та посвятою в служженні Богові й Україні. Був неструдженним носієм української ідеї серед широких мас старої еміграції, вмів ту ідею передати в душі тут народженій молоді, знайшов спільну мову з новою еміграцією, що широкими лавами прийшла сюди по другій світовій війні.

Прощаючи Покійного в останню дорогу, голова УККА проф. Лев Добрянський сказав такі знамені слова: „Його туземне життя було до самого кінця життям мужності і посвяти та віданості найшигхетнішій справі волі, волі України, яку Він так дуже любив. Він залишив нас, але Його дух, Його надіння і Його мудрість будуть вічно жити в наших серцях і в наших умах, щоб продовжувати боротьбу, в остаточній перемозі якої Він ніколи не сумнівався”.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України, яка завжди знаходила зрозуміління і підтримку своєї праці в Покійного, віддає оцім останній салют славний пам'яті Дмитра Галичина та висловлює глибоке співчуття Його Родині, Українському Конгресовому Комітетові Америки і Українському Народному Союзові, які Він довгі літа очолював.

Вічна Йому Пам'ять!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА ПО БЛ. П. ЛУЦІ КОТОВИЧЕВІ

Ділимося з усім членством ООЧСУ і членами Вільного Фронту сумною вісткою, що по довгій і важкій недузі відійшов у вічність в дні 14-го грудня 1960 року в Клівленді, Огайо, член і співосновник ООЧСУ, практикуючий християнин, примірний громадянин і піонер українського організованого життя на американській землі бл. пам'яти ЛУКА КОТОВИЧ.

Величаві похорони відбулися в дні 17-го грудня. Запокійну Службу Божу відправляли: о. монс. Д. Гресько, о. д-р Любачівський і о. Улицький в церкві свв. Петра і Павла в Клівленді. Тлінні останки похоронено на кладовищі тієї ж парафії на Пармі, якого в останню дорогу супроводили: горем прибита Дружина Покійного Анна і з вінками квітів около 200 осіб з більшої і дальшої родини, приятелів і знайомих. Поминальне надмогильне слово мали отці в українській і англійській мовах.

Покійний Лука Котович народився 28-го жовтня 1893 року в селі Застав'є в повіті Рава Руська. До ЗДА прибув ще юнаком. Покійний був членом парафії св. Петра і Павла в Клівленді і впродовж усього свого життя брав активну участь у її проводі; був членом світських організацій: „Запорізька Січ”, ОДВУ, а вкінці з останньої відійшов, щоб бути співосновником і членом 3-го Відділу ООЧСУ.

Покійний Лука Котович впродовж усього трудолюбивого життя завжди був вірний ідеям визволення українського народу, для чого не жалів ані труду, ані гроша, до останнього свого віddihu.

В особі Покійного українська громада Клівленду втратила зразкового громадянина, а ООЧСУ вірного члена і носія її ідей.

Хай тих кілька скромних слів будуть живою китицею квітів на могилу вірного сина України, для якої працював і боровся впродовж свого життя, а не дійдавши її визволення і повороту до Неї, хай чужа земля буде Йому легкою.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа 3-го Відділу ООЧСУ
в Клівленді, Огайо

П. С. Цією дорогою висловлюємо найглибіші співчуття-кондolenції вдові по покійному Луці Котовичеві, Анні.

**РЕЗОЛЮЦІЯ, ПРИИНЯТИ ГЕНЕРАЛЬНОЮ РАДОЮ
КОЗАЦЬКОЮ УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО
КОЗАЦТВА „ЗАПОРОЖЖЯ”, В НІЮ ЙОРКУ В ДНІ
28 ТРАВНЯ 1960 Р., З НАГОДИ ВІДЗНАЧЕННЯ СТО-
СЕМЕСТРОВОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО АКАД.
КОЗ. „ЗАПОРОЖЖЯ”**

1. Зібраниі члени Українського Академічного Козацтва „Запорожжя”, громадяни ЗДА й Канади, з нагоди Стосеместрового Ювілею нашого студентського товариства, щиро вітають Президента та Прем'єра наших країн за їх непохитну поставу в обороні поневолених червоною Москвою націй, зокрема за їх сердечне та справедливе ставлення до самостійницького змагу української нації під сучасну пору, за волю й державність.

2. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” щиро вітає Єпархії наших Церков у вільному світі, зокрема свого земляка, Іх Ексцеленцію Єпископа Платона Корниляка, як також поневолену українську Церкву та її Єпархії, священиків та вірних, бажаючи їм сили й витривалости в їхньому змагу за оборону прадідівської віри нашої геройчної української неподоланої козацької нації.

3. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” щиро вітає й прирікає свою моральну й матеріальну піддержку нашим політичним репрезентаціям ЗДА та Канади, Українському Конгресовому Комітетові Америки та Канадському Комітетові за їхню гідну оборону перед світовими потугами прав української нації на своє самостійне, соборне державне життя та святі права українського народу бути дійсним господарем на своїй землі.

4. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” щиро вітає наші наукові установи НТШ, УВУ та УВАН за ширення правдивої української науки й оборону її перед спотворенням нашими національними ворогами.

5. Зібрані українські студентські корпоранти рівно ж щиро вітають все зорганізоване українське студентство у вільному світі, їхні центральні організації — ЦЕСУС, СУСТА, СУСК, ТУСМ ім. Міхновського, „Зарево”, Братнє Козацтво „Чорноморе” та інші „Союз Чорноморя”, членів „Запорожжя” та наших представників по всьому світі, за їхню міцну „Запорізьку” солідарність з нами та за їхню моральну й матеріальну піддержку.

6. Ми всеціло підтримуємо Резолюції Конгресу ЗДА з 1959 р., та Публічний Закон ч. 86-90 Президента ЗДА Двайта Д. Айзенгавера відносно проголошення „Тижня Поневолених Націй”, проголошений ним 17-го червня 1959 р. та прохаємо повторювати його щороку, як запоруку моральної піддержки поневолених Москвою націй в їхньому змагу за волю й самостійність та державну незалежність.

7. Ми щиро піддержуємо резолюцію сенатора ЗДА Бентлі та Джекоба Дж. Джевітса відносно побудови пам'ятника генієві України Тарасові Шевченкові у Вашингтоні та видання його поштових значків в ЗДА в ссрі „борців за свободу”. Гратулюємо КУК-ові за побудову пам'ятника Шевченкові у відновленому віді в Канаді.

8. Ми щиро вітаємо ВОЮЮЧУ УКРАЇНУ та її геройчний український народ на Рідних Землях, зокрема наших земляків Буковинської України, яких святі права на волю й самостійність ми згідно із „Запорізькою” присягою прирікаємо й надалі гідно й по-лицарськи боронити перед всіма імперіялістичними зазіханнями діючих ще й нині румунських шовіністів та червоної імперіялістичної Москви, яка нині змагає до опанування цілого волелюбного світу.

9. Ми звертаємо увагу свободолюбного світу на те, що Буковина із своїм столичним містом Чернівцями, це невід'ємна етнографічна частина Самостійної, Соборної Української Держави та згідно з принципом самовизначення народів, оприділилась дня 1 листопада 1918 р. Актом Звернення Буковинської Делегації „Української Національної Ради”, на основі проголошення „Національної Ради” з 19 жовтня 1918 року у Львові, бути спільно з Галичиною та Карпатською Україною спочатку в складі ЗУНР, а далі належати до Української Самостійної Соборної Держави, проголошеної IV Універсалом дня 22 січня 1919 р. у Києві. Тому гостро осуджуємо всякі спроби ділення живого тіла української соборної нації як міжнародний злочин, за який то акт ще й нині західні потуги платять великі жертви майна й крові. За Українську Буковину мають право законно говорити лише її український народ та уповноважені ним представники для цього, а в ніякому разі колишні окупанти румуни, чи зараз імперіялістична Москва.

10. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” одноголосно постановила надати почесне членство проф. д-рові Романові Смаль-Стоцькому, синові почесного

Батька „Запорожжя” Академіка Степана Смаль-Стоцького, за його великі заслуги в обороні прав Буковинської України, а зокрема за Його велику наукову працю та наукові видання в обороні прав всіх поневолених червоною Москвою націй.

11. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” постановляє відновити діяльність „Запорожжя” у вільному світі, зокрема в ЗДА та доручас Президії Ювілейного Комітету „Запорожжя” допровадити до обрання управи-старшини Козацтва, як також затверджує постанову Президії Ювілейного Комітету „Запорожжя” відносно знесення дисциплінарних кар, крім національної зради та підвищення всіх юначок та юнаків до ступеня козачок й козаків. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” рішила прийняти до „Запорожжя” нових членів, представлених Секретарем Ювілейного Комітету на цю нараду, одноголосно, та надала право Президії, зглядно Старшині та Раді Козацькій й надалі приймати нових членів, як також доручила Старшині підготовити за п'ять років слідуючий Ювілей „Запорожжя” у вільному світі.

12. Генеральна Рада Козацька „Запорожжя” щиро вітає усіх „Запорожців” у світі, зокрема тих завзятих у Відні, та бажає їм успішного переведення Ювілею у себе, в Шевченківському році, закликаючи рівночасно усіх Запорожців піснею барв: „Високо наш прapor держім! Свята нам „Запорожжя” ціль! Святе нам „Запорожжя”!

Нью Йорк 28 травня 1960 р.

БОРІМОСЯ! ПОВОРЕМО!

З ЛИСТИВ ДО РЕДАКЦІЇ

12 квітня 1961 р.

Високоповажаний Пане Докторе!

В залученні пересилаю статтю „Опозиція — чи боротьба з Москвою”. Якщо уважаєте за потрібне змінити заголовок чи що інше в статті — то прошу це зробити.

Минулого тижня я вислав Вам один примірник своєї книжки „Форма і зміст українських визвольних змагань”. Якщо по прочитанні Ви будете уважати цю книжку не занадто противічною — я радо буду оголошувати її у „Віснику”. З рукописом цієї книжки я не звертався до ніякої нашої інституції, навіть до ніякої особи, а це тому, бо я розумів її контроверсійний зміст, проте уважав за потребу сказати це прилюдно.

В „Америці” недавно з'явився уривок з тієї книжки і водночас дуже прихильна заввага від Редакції. Заповідають дальшу критичну статтю, зазначуючи, очевидно, що не зі всім годиться. Як я писав в минулім листі, дискусія — чесна, істини шукаюча дискусія — нам потрібна, бо, здається, часи бременні трагізмом і брак відваги висказувати дані думки повністю, це те саме, що зі страху перед кулями втікати з фронту.

Останнє число „Вісника” перечитав уважно і зазнав від нього приємного почуття свіжості й побудження волі до праці.

Остаю з глибокою пошаною

Євген Ляхович